

บทที่ 3

สิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ตามกฎหมายต่างประเทศ

3.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ในประเทศสหรัฐอเมริกา สิทธิของผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลย มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา วางเป็นหลักคุ้มครองสิทธิผู้ถูกกล่าวหา เมื่อผู้ถูกกล่าวหาต้องการที่จะพูดคุยสนทนากับทนายความ รัฐจะต้องจัดสถานที่ ให้มีความเป็นส่วนศักดิ์ มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็น การเฉพาะตัว ให้กับผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความ

3.1.1 ที่มาและความหมายเกี่ยวกับสิทธิ

รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา บัญญัติหลักการที่เกี่ยวกับ การคุ้มครองสิทธิในความเป็น ส่วนตัว (Right to Privacy) ของผู้ถูกกล่าวหาในการพูดคุยสนทนากับทนายความ ประกอบกับผู้ถูก กล่าวหาที่มีสิทธิที่จะต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ ด้วยเหตุนี้ ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว จึงเป็นสิทธิในการต่อสู้คดีของผู้ถูกกล่าวหา

ในกระบวนการพิจารณาคดีอาญานั้น ผู้ถูกกล่าวหาย่อมมีเสรีภาพในการที่จะพูดคุย สนทนากับทนายความ การพูดคุยสนทนาระหว่างผู้ถูกกล่าวหากับทนายความ รัฐจะต้องให้ความ คุ้มครองเสรีภาพในการกระทำของผู้ถูกกล่าวหา คำว่าเสรีภาพในการกระทำของผู้ถูกกล่าวหานั้น หมายถึง ผู้ถูกกล่าวหาที่มีเสรีภาพในการตัดสินใจที่จะกระทำการใดๆ ก็ได้ภายใต้กฎหมาย รวมถึง เสรีภาพในการพูดคุยสนทนากับทนายความ ซึ่งเป็นกระบวนการอันชอบธรรมแห่งกฎหมาย (Due Process of Law) รัฐจะกระทำการใดๆ ให้มีผลกระทบต่อเสรีภาพในการตัดสินใจของผู้ถูกกล่าวหา ที่จะเล่าข้อเท็จจริงให้กับทนายความได้รับทราบนั้นไม่ได้เลย หากรัฐจัดสถานที่ให้กับผู้ถูกกล่าวหา ได้พูดคุยสนทนากับทนายความ โดยไม่มีความเป็นส่วนศักดิ์ ไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็น การเฉพาะตัว จะส่งผลกระทบต่อการคุ้มครอง สิทธิในความเป็นส่วนตัว (Right to Privacy) ของผู้ ถูกกล่าวหา อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อเสรีภาพในการตัดสินใจของผู้ถูกกล่าวหาในการที่จะเล่า ข้อเท็จจริงให้กับทนายความได้รับทราบ ซึ่งขัดต่อหลักความเสมอภาคกันในการต่อสู้คดี ดังนั้นการ พูดคุยสนทนากันระหว่างผู้ถูกกล่าวหากับทนายความนั้นรัฐจะต้องจัดสถานที่ให้มีความเป็นส่วนศักดิ์มี ความเป็นส่วนตัวให้กับผู้ถูกกล่าวหาพูดคุยสนทนากับทนายความนั่นเอง

ศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกา (The United States Supreme Court) ได้ตีความบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา โดยใช้หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ (Exclusionary Rule) ซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งขององค์กรตุลาการสหรัฐอเมริกาในการคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหา เป็นบทบาทที่เกิดขึ้นในการพิจารณาคดีในชั้นศาล แต่ส่งผลมาถึงขั้นก่อนการพิจารณาคดี ก่อให้เกิดการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาด้วย เป็นหลักการที่มุ่งหมายที่จะกำจัดการปฏิบัติการณ์อื่นที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการเสาะแสวงหาเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐาน โดยศาลจะไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบนั้นในการพิจารณาคดี

แต่ในกรณี สิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ในประเทศสหรัฐอเมริกานั้น หากรัฐไม่จัดสถานที่ให้ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว จะส่งผลกระทบต่อถึงการพิจารณาคดีในชั้นศาลอย่างไรบ้าง ซึ่งผู้เขียนจะได้กล่าวดังต่อไปนี้

3.1.1.1 รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา

รัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา เป็นแหล่งที่มาของกฎหมายสำคัญเป็นอันดับแรกเป็นหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา กฎหมายอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นประกาศใช้โดยรัฐบาลมลรัฐ หรือรัฐบาลกลางของสหรัฐอเมริกาก็ต้องไม่ขัดกับเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐ แต่ละมลรัฐมีรัฐธรรมนูญใช้ภายในรัฐ รัฐธรรมนูญแห่งมลรัฐอาจให้สิทธิมากกว่าหลักประกันสิทธิที่ให้ไว้ตามรัฐธรรมนูญสหรัฐ แต่ไม่อาจให้หลักประกันสิทธิที่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ตามรัฐธรรมนูญสหรัฐ หลักเกณฑ์แห่งกฎหมายของมลรัฐต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของรัฐธรรมนูญมลรัฐ และกฎหมายของรัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกา และรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา¹

รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา มีความเกี่ยวข้องกับสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว² โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 1 (FIRST AMENDMENT)

รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 1 (First Amendment) ได้บัญญัติรับรองถึงสิทธิของบุคคลที่จะมีเสรีภาพในการพูด (Right to Free Speech) ซึ่งได้วางหลักกฎหมายไว้ว่า “...รัฐจะออกกฎหมายในการจำกัดเสรีภาพในการพูดไม่ได้...” (Congress shall make no

¹ Akemathy CF. (1983) “An Introduction to the Complexity of Law - Making in the United States.” *American Law Journal*. 57, 508. p. 13.

² Paul R. Rice. (1999). *Constitutional Issues of Attorney - Client Privilege*. (2nd ed.). West Virginia University: West Group. p. 56.

law...abridging the freedom of speech...)³ เป็นการให้หลักประกันแก่บุคคลถึงเสรีภาพในการพูด ซึ่งรัฐจะกระทำการใดๆ เกี่ยวกับการจำกัดเสรีภาพในการพูดไม่ได้

ผู้ถูกกล่าวหาย่อมมีเสรีภาพในการที่จะพูดคุยนทนากับทนายความ รัฐจะกระทำการใดๆ ให้มีผลกระทบต่อเสรีภาพในการตัดสินใจของผู้ถูกกล่าวหาที่จะเล่าข้อเท็จจริงให้กับทนายความได้รับทราบนั้นไม่ได้เลย หากรัฐจัดสถานที่ให้กับผู้ถูกกล่าวหาได้พูดคุยนทนากับทนายความ โดยไม่มีความเป็นส่วนสัก ไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นการเฉพาะตัว จะส่งผลกระทบต่อเสรีภาพในการตัดสินใจของผู้ถูกกล่าวหาในการที่จะเล่าข้อเท็จจริงให้กับทนายความได้รับทราบนั่นเอง การพูดคุยนทนากันระหว่างผู้ถูกกล่าวหา กับทนายความนั้น รัฐต้องจัดสถานที่ให้มีความเป็นส่วนสัก มีความเป็นส่วนตัวให้กับผู้ถูกกล่าวหาพูดคุยนทนากับทนายความ ซึ่งเป็นการรับรองเสรีภาพในการพูดของผู้ถูกกล่าวหาเพื่อที่จะขอคำแนะนำทางกฎหมาย หรือความช่วยเหลือทางกฎหมายจากทนายความ

ภายหลังจากทนายความได้พูดคุยนทนากับผู้ถูกกล่าวหาแล้ว ทนายความต้องมีการหน้าที่ที่จะปกป้องคุ้มครองการเป็นความลับในการพูดคุยนทนา หรือการติดต่อสื่อสารดังกล่าว ภายในความสัมพันธ์ระหว่างผู้ถูกกล่าวหา กับทนายความ ตามประมวลหน้าที่และความรับผิดชอบของนักกฎหมาย (The Code of Professional Responsibility) ดังนั้นเมื่อผู้ถูกกล่าวหาได้พูดอะไรกับทนายความ ทนายความจะต้องมีหลักวิชาชีพ หน้าที่และความรับผิดชอบที่จะไม่เปิดเผยรายละเอียดในการพูดคุยนทนาให้กับคนอื่นได้ล่วงรู้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการปกป้องคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหาที่จะได้รับคำแนะนำทางกฎหมายหรือความช่วยเหลือทางกฎหมายจากทนายความ

รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 4 (FOURTH AMENDMENT)

รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 4 (Fourth Amendment) บัญญัติว่า “สิทธิของประชาชนที่จะได้รับความปลอดภัยในร่างกาย เคหสถาน เอกสาร และทรัพย์สิน จากการจับ การค้น และยึดโดยไม่มีเหตุผลนั้นจะถูกล่วงละเมิดมิได้ และห้ามออกหมายใดๆ เว้นแต่จะมีเหตุ

³ United States Constitution. First Amendment. “Congress shall make no law respecting an establishment of religion, or prohibiting the free exercise thereof; or abridging the freedom of speech, or of the press; or the right of the people peaceably to assemble, and to petition the Government for a redress of grievances.”

อันสมควร ที่ได้รับการยืนยันโดยการสาบาน หรือการปฏิญาณตน และโดยเฉพาะหมายอาญา จะต้องระบุให้แน่ชัดถึงสถานที่ที่จะถูกค้น บุคคลที่จะถูกจับ หรือสิ่งของที่จะยึด”⁴

รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 4 (Fourth Amendment) วางหลักการในการคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัว (Right to Privacy) ของผู้ถูกกล่าวหาในการพุดคุย สนทนากับทนายความ โดยเจ้าพนักงานของรัฐจะต้องจัดสถานที่ให้มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นส่วนตัว ให้กับผู้ถูกกล่าวหาได้พุดคุยสนทนากับทนายความ หากเจ้าพนักงานของรัฐไม่จัดสถานที่ให้มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นส่วนตัว ให้กับผู้ถูกกล่าวหาได้พุดคุยสนทนากับทนายความ เจ้าพนักงานของรัฐจะมีความผิดฐานละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัว (Right to Privacy) ของผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งเจ้าพนักงานของรัฐจะมีความรับผิดชอบ ทั้งในทางแพ่งและในทางอาญา แต่ไม่ส่งผลกระทบถึงการพิจารณาคดีในชั้นศาล โดยศาลยังรับฟังพยานหลักฐานของพนักงานอัยการ โจทก์ในการพิจารณาคดีอยู่เช่นเดิม

รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 5 (FIFTH AMENDMENT)

รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 5 (Fifth Amendment) บัญญัติว่า “บุคคลไม่อาจที่จะถูกบังคับให้เป็นพยานอันเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองในคดีอาญา...” (no person...shall be compelled in any criminal case to be a witness against himself...) บทบัญญัติดังกล่าวเป็นการวางหลักการที่เกี่ยวกับ สิทธิที่จะไม่ให้การเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองอันอาจทำให้ตนถูกฟ้องคดีอาญา (Privilege against self - incrimination)

สิทธิที่จะไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง อันอาจทำให้ตนถูกฟ้องคดีอาญา ถือได้ว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ มีที่มาจากการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งบุคคลในสังคมย่อมมีสิทธิ และมีสถานภาพของตัวเอง ใครจะล่วงละเมิดไม่ได้ อันถือว่าเป็นสิทธิในชีวิตส่วนตัวที่จะใช้ชีวิตอย่างอิสระของแต่ละบุคคล⁵ ซึ่งต้นกำเนิดของแนวคิดในเรื่องสิทธิและเสรีภาพ ในสมัยปัจจุบันนี้ เริ่มมาจากสิทธิของประชาชน อันเป็นสิทธิที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติ ซึ่งต้องการให้บุคคลมีสิทธิที่จะได้รับจากรัฐ ในฐานะที่เขาเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน⁶ และด้วยความจำเป็นของสังคม จึงต้องมีพื้นฐานของระเบียบที่จะอยู่ร่วมกัน โดยสงบเรียบร้อยในสังคม โดยการออกกฎหมาย

⁴ United States Constitution. Fourth Amendment. “The right of the people to be secure in their persons, houses, papers, and effects, against unreasonable searches and seizures, shall not be violated, and no warrants shall issue, but upon probable cause, supported by oath or affirmation, and particularly describing the place to be searched, and the persons or things to be seized.”

⁵ Andrew Ashworth. (1994). *The Criminal Process*. pp. 113-114.

⁶ กุลพล พลวัน ค (2538). พัฒนาการแห่งสิทธิมนุษยชน. หน้า 26.

ที่เป็นการยอมรับสิทธิขั้นพื้นฐานต่างๆ มาบังคับใช้แก่สังคม โดยมีกระบวนการคุ้มครองสิทธิเหล่านี้ เพื่อป้องกันมิให้พนักงานสอบสวนใช้อำนาจที่เกินขอบเขต เข้ามาจำกัดสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ถูกกล่าวหา ปกป้องการต่อสู้คดีกันอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ละเมิดสิทธิตามรัฐธรรมนูญหรือกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ถูกกล่าวหา⁷

รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 5 (Fifth Amendment) สิทธิที่จะไม่ให้การเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองอันอาจทำให้ตนถูกฟ้องคดีอาญา (Privilege against self-incrimination) เป็นเอกสิทธิที่เกิดขึ้นเฉพาะตัวของลูกความเอง บุคคลภายนอก รวมทั้งทนายความไม่สามารถทำให้ลูกความของเขาเกิดสิทธิขึ้นมาตามรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาทบทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 5 ถึงการหลีกเลี่ยงในการเบิกความเกี่ยวกับรายละเอียดที่จะให้การปรกปรามลูกความของเขา

รัฐธรรมนูญบทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 6 สิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพของทนายความในการให้คำปรึกษาคดีแก่ผู้ถูกกล่าวหา⁸

รัฐธรรมนูญบทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 6 ได้รับความช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพของทนายความในการให้คำปรึกษาคดีแก่ผู้ถูกกล่าวหา และเอกสิทธิคุ้มกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ (Attorney - Client Privilege) จะมีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดถึงการมีประสิทธิภาพของการปรึกษาคดีทางกฎหมาย

โดยเอกสิทธิคุ้มกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ (Attorney - Client Privilege) ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกาได้ตีความบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาว่าผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธิที่จะพบทนายความไว้ในคดี *Miranda v. Arizona*⁹

ในคดี *Miranda v. Arizona*⁹ ข้อเท็จจริงมีอยู่ว่า นาย Miranda ถูกจับกุมตัวในบ้านของเขาเองที่เมือง Phoenix มลรัฐ Arizona ในข้อหาลักพาตัว (Kidnapping) และข่มขืนกระทำชำเราหญิง (Rape) และนาย Miranda ถูกพาไปที่ห้องสอบสวน ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวน เพื่อสอบถามคำให้การ ในห้องสอบสวนนั้นมีพนักงานสอบสวนอยู่ 2 คน ทำการสอบสวนเขา พนักงานสอบสวนทั้ง 2 คนนั้น สอบสวนนาย Miranda โดยไม่มีการเตือนถึงสิทธิตามรัฐธรรมนูญบทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 5 (Fifth Amendment) ด้วยว่าจากก่อน (ซึ่งข้อเท็จจริงนี้พนักงานสอบสวนทั้ง

⁷ Martin R. Gardner. (1993). "Section 1983 Action Under Miranda: A Critical View of The Right to Avoid Interrogation." *American Criminal Law Review*. 30, 4 summer. p. 1136.

⁸ The Sixth Amendment to the United States Constitution Provides "in all criminal prosecutions, the accused shall enjoy the right... to have the Assistance of Counsel for his defense.

⁹ *Miranda v. Arizona*, 384 U.S. 436 (1966).

สองนายเบิกความยอมรับในการพิจารณาคดีในชั้นศาลด้วย) ต่อมาอีก 2 ชั่วโมง เขายอมรับสารภาพ เป็นลายลักษณ์อักษร (Written Confession) โดยได้ลงชื่อในคำให้การรับสารภาพ ซึ่งมีคำเตือนสิทธิ ที่จะไม่ให้การ (Right of Silence) และสิทธิที่จะมีทนายความ (Right to Counsel) อันเป็นสิทธิตาม รัฐธรรมนูญซึ่งพิมพ์ไว้ก่อนแล้ว และพนักงานสอบสวนคนหนึ่งได้อ่านข้อความบนหนังสือรับ สารภาพให้เขาฟังว่า การรับสารภาพเป็นไปด้วยความสมัครใจ ปราศจากการข่มขู่และการหลอกลวง ใดๆ ด้วยความเข้าใจถึงสิทธิที่มีอยู่ตามกฎหมาย ทั้งเข้าใจว่าข้อความเหล่านี้สามารถไต่สวนตัวเอง ได้ (The confession was made voluntarily, without treats or promises of immunity... with full knowledge of my legal rights, understanding any statement I make may be used against me.) นาย Miranda รับฟังและเข้าใจตามนี้ เมื่อถึงการพิจารณาคดีในชั้นศาล นาย Miranda ให้การรับสารภาพ ศาลชั้นต้นในมลรัฐ Arizona ได้รับฟังคำรับสารภาพประกอบการสืบพยานของโจทก์ แล้วมีคำ พิพากษาว่าเขามีความผิดฐานลักพาตัวและข่มขืนกระทำชำเราหญิง พิพากษาจำคุก นาย Miranda เป็นเวลา 30 ปี ต่อมาคดีนี้ได้มีการอุทธรณ์ไปยังศาลสูงในมลรัฐ Arizona ศาลสูงในมลรัฐ Arizona (The Arizona supreme court) ได้มีคำพิพากษาว่า คำรับสารภาพในชั้นสอบสวนของนาย Miranda นั้น มิได้เสียไปถือว่าใช้ได้และเชื่อว่านาย Miranda ทำความผิดจริง นอกจากนี้ศาลสูงในมลรัฐ Arizona นี้ยังได้กล่าวอย่างหนักแน่นในตอนหนึ่งของคำพิพากษาเกี่ยวกับเรื่องสิทธิที่จะมี ทนายความว่า นาย Miranda มิได้ร้องขอในการที่จะมีทนายความให้ความช่วยเหลือ (In reading it decision, the court emphasized heavily the fact that Miranda did not specifically request counsel.) เพราะฉะนั้นเขาจึงไม่มีสิทธิที่จะได้รับทนายความคอยให้คำปรึกษาในระหว่างการสอบสวน ศาลสูง แห่งมลรัฐ Arizona (The Arizona supreme court) จึงมีคำพิพากษายืนตามศาลล่าง

คดีนี้ไม่ได้สิ้นสุดลงเพียงแค่ศาลสูงแห่งมลรัฐ Arizona (The Arizona supreme court) แต่นาย Miranda ได้ยื่นฎีกาขึ้นสู่ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐ (The United States Supreme Court) เมื่อศาลสูงสุดพิจารณาแล้วได้มีคำพิพากษาว่า การที่ศาลสูงมลรัฐ Arizona ให้เหตุผลว่า นาย Miranda มิได้ร้องขอให้มียทนายความคอยช่วยเหลือให้คำปรึกษาแก่ต่างเหมือนคดีอื่นๆ ที่ผ่านมานั้น ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐ (The United States Supreme Court) ไม่เห็นพ้องด้วย เพราะเป็นการขัดกับ บทบัญญัติของกฎหมายรัฐธรรมนูญ บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 14 (Fourteen Amendment) ในกรณีของ การได้รับความคุ้มครองที่เท่าเทียมกัน (Equal Protection) อันเป็นกระบวนการอันชอบธรรมแห่ง กฎหมาย (Due Process of Law) และถึงแม้ว่าจะไม่มีการร้องขอให้มียทนายความคอยช่วยเหลือ นาย Miranda ก็ควรมีสิทธิที่จะได้รับการแต่งตั้งทนายความให้แก่เขา ตามบทบัญญัติของกฎหมาย รัฐธรรมนูญ บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 6 (Sixth Amendment) ในกรณีสิทธิของผู้ต้องหาที่จะมีทนายความ (Right to Counsel) ในการให้คำปรึกษาและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน ส่วนใน

กรณีที่นาย Miranda รับสารภาพไปโดยเจ้าพนักงานตำรวจไม่ได้เตือนถึงสิทธิของผู้ต้องหา และไม่มี หนายความให้คำปรึกษา ก่อนที่เขาจะให้การ ก็เป็นการให้การปรักปรำตนเอง (Self - Incrimination) ถือได้ว่าเป็นการกระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมาย พยานหลักฐานต่างๆ ที่ได้มาจากคำรับสารภาพจะ ใช้รับฟังในการพิจารณาคดีของจำเลยไม่ได้ เพราะเป็นการขัดกับบทบัญญัติของกฎหมาย รัฐธรรมนูญ บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 5 (Fifth Amendment) ซึ่งเป็นสิทธิของผู้ต้องหาที่จะไม่ให้การเป็น ปฏิปักษ์ต่อตนเอง อันอาจทำให้ตนถูกฟ้องคดีอาญา (Privilege against self - incrimination) ดังนั้น ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐ (The United States Supreme Court) จึงพิพากษากลับคำพิพากษาของศาลมล รัฐ Arizona เสีย

จากบรรทัดฐานคำพิพากษานี้ทำให้เกิดหลัก 4 ข้อขึ้นเรียกว่า หลัก Miranda Warnings กล่าวคือ

1. ผู้ต้องหาที่มีสิทธิที่จะไม่ให้การ
2. หากผู้ต้องหาให้การ คำให้การของผู้ต้องหาจะถูกนำไปใช้ยืนยันผู้ต้องหาในการ พิจารณาคดีในชั้นศาลได้
3. ผู้ต้องหาที่มีสิทธิที่จะพบกับทนายความ ก่อนที่ผู้ต้องหาจะให้การ และมีสิทธิที่ จะมีทนายความเข้าฟังการสอบปากคำ
4. หากผู้ต้องหาไม่มีความสามารถในการจ่ายค่าจ้างทนายความได้ ก่อนที่จะถาม คำให้การ ถ้าผู้ต้องหาต้องการทนายความ รัฐจะจัดหาทนายความให้

ซึ่งทั้งตำรวจและนักสืบคนใด เมื่อจับกุมตัวผู้กระทำความผิดแล้วจะต้องแจ้งหลัก 4 ข้อ ดังกล่าวข้างต้นให้กับผู้ถูกจับทราบก่อน มิฉะนั้นจะเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดย ศาลสูงสุด (The United States Supreme Court) ได้วางหลักไว้ในคดีนี้ว่า เมื่อมีการควบคุมตัว ผู้ต้องหาไว้เพื่อถามคำให้การ ต้องมีการเตือน โดยเจ้าพนักงานตำรวจต้องแจ้งสิทธิของผู้ต้องหาตาม รัฐธรรมนูญให้ทราบ กล่าวคือ ผู้ต้องหาจะต้องได้รับแจ้งโดยการเตือนว่า ผู้ต้องหาที่มีสิทธิที่จะนิ่งเฉย ไม่ให้การ (Right of Silence) และสิทธิที่จะมีทนายความ (Right to Counsel)

ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐ (The United States Supreme Court) ได้มีคำพิพากษาตอน หนึ่งในคดีนี้ว่า “เมื่อบุคคลถูกนำมาควบคุมตัว หรือถูกจำกัดอิสรภาพ โดยอยู่ในอำนาจควบคุมของ พนักงานสอบสวน สิทธิในการที่จะไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง อันอาจทำให้ผู้ต้องหาถูก ฟ้องคดีอาญานั้น อาจถูกทำลายไปได้ ดังนั้นกระบวนการพิจารณาคดีจะต้องมีการป้องกัน และ ควบคุมการสอบสวนคดีของพนักงานสอบสวนด้วย... พนักงานสอบสวนจะต้องเตือนก่อนที่จะตั้ง คำถามใดๆ ว่าผู้ต้องหาที่มีสิทธิที่จะไม่ให้การ สิ่งใดๆที่ผู้ต้องหาให้การสามารถนำไปใช้ยืนยันผู้ต้องหา ในการพิจารณาคดีในชั้นศาลได้ ผู้ต้องหาที่มีสิทธิที่จะพบทนายความ

ตามหลักเกณฑ์ Miranda Rules จะเห็นได้ว่า เมื่อบุคคลใดถูกเจ้าพนักงานตำรวจจับกุมตัว เจ้าพนักงานตำรวจจะต้องแจ้งเตือนแก่ผู้ถูกจับว่า ...ผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิที่จะพบทนายความ... นี่คือหัวใจของสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวในประเทศสหรัฐอเมริกา ด้วยเหตุนี้การที่ผู้ถูกกล่าวหาจะพูดคุยสนทนาหรือพบกับทนายความ ณ ที่ทำการของเจ้าพนักงานตำรวจ ในเรือนจำ หรือ ณ ที่ทำการของศาลในการพิจารณาคดี ในสถานที่ดังกล่าวจะมีการจัดเตรียมห้องที่มีลักษณะเฉพาะ มีห้องที่จัดเตรียมไว้ให้แก่ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความให้มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นการเฉพาะตัว เพื่อคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความ เพราะผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิที่จะพบทนายความ ก่อนที่เขาจะให้การใดๆ กับเจ้าพนักงานตำรวจ และเหตุผลสำคัญที่สุดก็คือ การมีห้องที่มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นการเฉพาะตัวดังกล่าว ก็เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว เพื่อที่จะไม่ให้ใครได้ยืมการสนทนากันระหว่างผู้ถูกกล่าวหากับทนายความนั่นเอง

เหตุผลอีกประการหนึ่งที่ต้องจัดเตรียมห้องที่มีลักษณะเฉพาะเป็นพิเศษ มีความเป็นส่วนตัวให้กับผู้ถูกกล่าวหาได้พบทนายความก็คือว่า การพูดคุยสนทนาหรือการปรึกษาคดีกันระหว่างผู้ถูกกล่าวหากับทนายความนั้น ทนายความจะต้องสร้างความไว้วางใจให้กับผู้ถูกกล่าวหา ทำให้ผู้ถูกกล่าวหาเชื่อมั่นว่าสิ่งที่เขาได้พูดออกมานั้นจะไม่มีใครล่วงรู้หรือได้ยิน ดังนั้นการที่ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความในห้องที่มีความเป็นส่วนตัว จะก่อให้เกิดความไว้วางใจให้กับผู้ถูกกล่าวหา เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาได้พูดคุยสนทนากับทนายความได้อย่างอิสระ

ด้วยเหตุนี้ในประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐจึงได้เข้ามาคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวอย่างเคร่งครัด ซึ่งรัฐจะกระทำการรบกวนแทรกแซงสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพูดคุยสนทนากับทนายความนั้นไม่ได้เลย โดยเจ้าพนักงานของรัฐจะต้องจัดสถานที่ให้มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นการเฉพาะตัว ให้กับผู้ถูกกล่าวหาได้พูดคุยสนทนากับทนายความ เพราะสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในการพูดคุยสนทนากับทนายความ เป็นหลักแห่งความเสมอภาคกันในการต่อสู้คดี ซึ่งผู้ถูกกล่าวหามีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือจากทนายความ อันเป็นสิทธิขั้นมูลฐาน (Fundamental Rights) ของผู้ถูกกล่าวหาที่รัฐจะต้องให้การรับรองและคุ้มครอง

3.1.2 วิธีการจัดการเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว

ในประเทศสหรัฐอเมริกา รูปแบบในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ในกรณีของสถานที่หรือห้องผู้ถูกกล่าวหาพบกับทนายความนั้น ไม่มีบทนิยามของสถานที่หรือห้องผู้ถูกกล่าวหาพบกับทนายความ ว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร แต่ในทางปฏิบัติ ณ ที่ทำการของเจ้าพนักงาน

ในหน่วยงานต่างๆ ของรัฐ จะมีห้องที่มีลักษณะเฉพาะเป็นพิเศษ จัดเตรียมไว้ให้แก่ผู้ถูกกล่าวหาได้ พุดคุยสนทนาหรือปรึกษาคดีกับทนายความ เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความ เป็นการเฉพาะตัว และคุ้มครองเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาในการที่จะพุดคุยสนทนากับทนายความ โดยรัฐจะต้องจัดสถานที่ให้มีความเป็นส่วนสด มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นการเฉพาะตัวให้กับผู้ถูกกล่าวหาได้พุดคุยสนทนากับทนายความ การมีห้องที่มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นการเฉพาะตัวดังกล่าว ก็เพื่อคุ้มครองความเป็นส่วนตัว (Right to Privacy) ของผู้ถูกกล่าวหาที่จะไม่ให้ใคร ได้ยินการสนทนากันระหว่างผู้ถูกกล่าวหา กับทนายความ เพราะผู้ถูกกล่าวหา มีเอกสิทธิ์คุ้มกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความนั่นเอง ยกตัวอย่างเช่น

ในประเทศสหรัฐอเมริกา ในที่ทำการของเจ้าพนักงานตำรวจ (Police Station) หรือในที่ทำการของนายอำเภอ (Sheriff Office) เมื่อบุคคลใดถูกเจ้าพนักงานตำรวจจับกุมตัว เจ้าพนักงานตำรวจจะต้องแจ้งเตือนแก่ผู้ถูกจับว่า ...ผู้ถูกกล่าวหา มีสิทธิที่จะพบทนายความ ก่อนที่จะให้การใดๆ แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ... ด้วยเหตุนี้เมื่อ ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา หากมีความประสงค์ที่จะพบทนายความ ภายในที่ทำการของเจ้าพนักงานตำรวจ หรือภายในที่ทำการของนายอำเภอ จะถูกออกแบบให้มีห้องที่มีลักษณะเฉพาะ มีความเป็นส่วนตัวให้กับผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา ได้พุดคุยสนทนากับทนายความ ในที่ทำการของเจ้าพนักงานตำรวจ หรือภายในที่ทำการของนายอำเภอ ทุกแห่งในแต่ละมลรัฐของประเทศไทยจะต้องมีห้องที่มีลักษณะเฉพาะเป็นพิเศษ จัดเตรียมไว้ให้ผู้ต้องหาได้พุดคุยสนทนากับทนายความเพื่อปรึกษาคดี

ดังนั้นในสถานที่ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นที่ทำการของเจ้าพนักงานตำรวจ หรือภายในที่ทำการของนายอำเภอ ในเรือนจำ หรือในที่ทำการศาลจะต้องมีสถานที่ ที่มีลักษณะเฉพาะเป็นพิเศษ จัดเตรียมไว้ให้ผู้ต้องหาได้พุดคุยสนทนากับทนายความเพื่อปรึกษาคดี ดังต่อไปนี้

(1) ภายในสถานีตำรวจหรือที่ทำการของนายอำเภอ หากไม่มีห้องเฉพาะที่มีความเป็นส่วนตัวให้กับผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาพบทนายความ เจ้าพนักงานของรัฐจะต้องจัดสถานที่ใดที่หนึ่งในบริเวณที่ทำการของเจ้าพนักงานตำรวจ หรือในบริเวณที่ทำการของนายอำเภอ ให้แก่ผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาได้พุดคุยสนทนากับทนายความเพื่อปรึกษาคดี โดยมีเจ้าพนักงานของรัฐยืนควบคุมดูแลการสนทนากันระหว่างผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหากับทนายความ แต่เจ้าพนักงานของรัฐที่ยืนควบคุมจะต้องไม่ได้ยินการสนทนากันระหว่างผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหากับทนายความ การมีเจ้าพนักงานของรัฐยืนควบคุมดูแลการสนทนากันระหว่างผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหากับทนายความ ก็เพื่อเป็นการรักษาสมดุล เหตุผลก็เพราะว่า เมื่อเจ้าพนักงานของรัฐได้จัดสถานที่ใดที่หนึ่งในสถานีตำรวจหรือที่ทำการของนายอำเภอ ให้กับผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาได้พุดคุยสนทนากับทนายความแล้ว ก็ควรที่จะมีเจ้าพนักงานของรัฐยืนควบคุมดูแล อันเป็นมาตรการรักษาความปลอดภัย ป้องกันมิให้มี

การกระทำความผิดกฎหมายเกิดขึ้น เช่น หมายความอาจจะส่งมอบยาเสพติด หรืออาวุธ ให้แก่ผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหา ส่วนในกรณีที่ผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาไม่มีฐานะยากจน ไม่สามารถจ้างทนายความเอกชนได้ เมื่อผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาร้องขอทนายความ เจ้าพนักงานของรัฐจะต้องจัดหาทนายความให้แก่ผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาเพื่อให้ความช่วยเหลือ ในบางครั้งผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาอาจจะทำร้ายทนายความ การมีเจ้าพนักงานของรัฐยืนควบคุมอยู่ จึงเป็นการคุ้มครองทนายความด้วยเช่นกัน เหตุผลอีกประการหนึ่งก็คือ เป็นการป้องกันบุคคลภายนอกไม่ให้เข้าไปรบกวนในการพูดคุยสนทนากันระหว่างผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหากับทนายความ ซึ่งเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว และในการสนทนากันระหว่างผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหากับทนายความนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐจะกระทำการรบกวนแทรกแซงสิทธิผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาในการพูดคุยสนทนากับทนายความนั้นไม่ได้เลย

(2) ในเรือนจำ (Correction) ผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งไม่ได้รับการประกันตัวจากศาล ในระหว่างการดำเนินคดีอาญานั้น ศาลจะมีคำสั่งและออกหมายขัง ให้นำผู้ต้องหาไปควบคุมไว้ในเรือนจำกลางของท้องถิ่น ไม่ใช่กลับไปสถานีดำรวจอีก ซึ่งการสอบสวนโดยเจ้าพนักงานตำรวจที่เรือนจำนั้น ไม่สะดวกดังเช่นที่สถานีดำรวจ เพราะเจ้าหน้าที่เรือนจำมักจะเข้ามาเกี่ยวข้องกับการสอบสวนอยู่ด้วย เช่น อาจจะบันทึกระยะเวลาที่เจ้าพนักงานตำรวจทำการสอบสวนไว้ด้วย นอกจากนั้นในบางครั้งเจ้าหน้าที่เรือนจำก็อาจอยู่ร่วมในการสอบสวนนั้นๆ ด้วย เพื่อป้องกันไม่ให้เจ้าพนักงานตำรวจทำการสอบสวนผู้ต้องหาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ด้วยเหตุนี้ผู้ถูกกล่าวหาจะถูกควบคุมตัว ภายในเรือนจำตลอดเวลาในการถูกดำเนินคดีหลังจากศาลไม่ให้ผู้ถูกกล่าวหาได้ประกันตัว ดังนั้น ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ตกเป็นผู้ต้องขังในระหว่างการถูกดำเนินคดี จะมีเวลาที่จะพบกับทนายความเพื่อปรึกษาคดีภายในเรือนจำมากที่สุด¹⁰

ในประเทศสหรัฐอเมริกา¹¹ มลรัฐต่างๆ จะมีกฎหมายกำหนดให้ กรมราชทัณฑ์จัดตั้งฝ่ายช่วยเหลือทางกฎหมายขึ้นเป็นหน่วยงานโดยตรงต่อกรมราชทัณฑ์ สำหรับให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งตกเป็นผู้ต้องขังในระหว่างการพิจารณาคดี ซึ่งฝ่ายช่วยเหลือทางกฎหมายจะทำหน้าที่ให้บริการแนะนำทางกฎหมายให้แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำต่างๆ เป็นสิทธิที่จะมีทนายความ (Right to Counsel) ซึ่งถือเป็นสิทธิตามรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 6 (Sixth Amendment) ภายในเรือนจำเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์จะต้องจัดหาทนายความให้ผู้ต้องขังในระหว่างการพิจารณาคดี เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ต้องขัง รวมทั้งจัดให้ผู้ต้องขังในระหว่างการ

¹⁰ เกียรติจักร วัจนะสวัสดิ์. (2521, ธันวาคม). “การควบคุมอำนาจเจ้าพนักงานสอบสวน ตัวอย่างของสหรัฐอเมริกา.” วารสารนิติศาสตร์, 9, 4. หน้า 47.

พิจารณาคดีได้พบทนายความ¹¹ การอนุญาตให้ผู้ต้องขังพบทนายความ เพื่อปรึกษาคดีที่ถูกฟ้องร้อง อยู่ในศาล ถือเป็นสิทธิของผู้ต้องขังที่เรือนจำต้องเปิดโอกาสให้ ผู้ต้องขังสามารถพบทนายความได้ในห้องที่มีลักษณะเฉพาะเป็นพิเศษ ที่มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นการเฉพาะตัว แยกออกจากห้องเยี่ยมญาติโดยทั่วไป เพื่อให้ทนายความและผู้ต้องขังได้พูดคุยสนทนาหรือปรึกษาคดีได้อย่างสะดวก โดยไม่ถูกรบกวนจากบุคคลภายนอก¹²

ดังนั้น ภายในเรือนจำจะถูกออกแบบให้มีห้อง ที่มีลักษณะเฉพาะเป็นพิเศษ ที่มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นการเฉพาะตัวให้กับผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งตกเป็นผู้ต้องขังในระหว่างการพิจารณาคดี ที่จะได้พูดคุยสนทนากับทนายความในห้องที่มีความเป็นส่วนตัว โดยไม่มีกล้องโทรทัศน์วงจรปิดคอยบันทึกภาพ ในการสนทนากันระหว่างผู้ต้องขังกับทนายความ เป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งตกเป็นผู้ต้องขังในระหว่างการพิจารณาคดี ซึ่งถูกควบคุม กักขังภายในเรือนจำ ในประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐจะให้ความคุ้มครองอย่างเคร่งครัด ในการที่ผู้ต้องขังพบทนายความภายในเรือนจำ ผู้ต้องขังจะได้รับความคุ้มครองที่เป็นมาตรฐานเดียวกันในทุกมลรัฐ

ในกรณีที่ ผู้ต้องขัง เป็นผู้ร้ายสำคัญ หรือเป็นผู้มีพฤติกรรมก้าวร้าว ภายในเรือนจำจะมีห้องที่มีลักษณะเฉพาะเป็นพิเศษ โดยจะมีกระจกนิรภัย หรือลูกกรงเหล็ก คั่นตรงกลางระหว่างผู้ต้องขังกับทนายความในการปรึกษาคดีกัน เพื่อป้องกันผู้ต้องขังทำร้ายทนายความ หรือป้องกันไม่ให้ทนายความส่งมอบสิ่งของผิดกฎหมายให้แก่ผู้ต้องขัง ในบางกรณีอาจมีเจ้าหน้าที่ของเรือนจำยืนควบคุมดูแล เพื่อรักษาความปลอดภัย ป้องกันมิให้มีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น แต่เจ้าหน้าที่ของเรือนจำจะต้องยืนควบคุมในระยะห่างเพียงพอที่จะไม่ได้ยินการสนทนากันระหว่างผู้ต้องขังกับทนายความ ซึ่งในกรณีเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นข้อยกเว้นเท่านั้น

ประกอบกับ สมาคมการราชทัณฑ์แห่งสหรัฐอเมริกา (American Correctional Association) บัญญัติหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสิทธิในการติดต่อสื่อสารของผู้ต้องขังไว้ใน Standard 23 - 6.1 ที่สำคัญ ดังนี้¹³

¹¹ U.S. Dept. of Justice. (1979). **Uniform Law Commissioners Model Sentencing and Corrections Act.** p. 75.

¹² นัทธี จิตสว่าง. (2546). “การช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ต้องขัง.” ใน จรัญ ภักดีธนากุล. (บรรณาธิการ). เอกสารประกอบการเสวนา เรื่อง การช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญา. หน้า 2 – 3.

¹³ John W. Palmer. (1985). **Constitutional Rights of Prisoners.** p. 935.

d. การติดต่อสื่อสารด้วยการอ่านและการฟังจะไม่ถูกขัดขวาง เว้นแต่เป็นคำสั่งของศาล หรืออยู่ในอำนาจแห่งกฎหมายเท่านั้น โดยเฉพาะเมื่อการสื่อสารนั้น 1) เกิดขึ้นระหว่างผู้ต้องขังกับ ทนายความ 2) ระหว่างผู้ต้องขังกับเจ้าพนักงาน หรือองค์กรต่างๆ ซึ่งไม่จำกัดเฉพาะศาล ที่ปรึกษา กฎหมาย เจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่ภาคทัณฑ์ เจ้าพนักงานบริหารรัฐและท้องถิ่น

e. ผู้ต้องขังที่ยากจนจะได้รับอุปกรณ์เครื่องเขียน แสตมป์ สำหรับใช้ในการเขียนติดต่อกับทนายความ ศาล เจ้าหน้าที่ของรัฐ ตลอดจนครอบครัวของตนเองด้วย

f. ผู้ต้องขังที่ยากจนจะได้รับอนุญาตให้ใช้โทรศัพท์เพื่อใช้ติดต่อกับทนายความ และเจ้าหน้าที่ของศาลตามสมควรในระหว่างที่กำลังดำเนินคดีอยู่ หากผู้บริหารงานเรือนจำเห็นว่า การติดต่อสื่อสารทางด้านจดหมายจะไม่ได้ผล นอกจากนี้ผู้ต้องขังสามารถใช้โทรศัพท์ติดต่อกับบุคคลภายนอกโดยเสียค่าใช้จ่ายด้วยตนเอง

ในคดี Bishop v. Rose.¹⁴ นาย Bishop ตกเป็นผู้ต้องขังภายในเรือนจำ ในระหว่างการถูก ดำเนินคดี เขาได้เขียนจดหมายด้วยลายมือของเขาเองจำนวน 14 หน้าถึงทนายความของเขา เจ้าหน้าที่ของเรือนจำได้ยึดจดหมายของเขา และส่งให้กับพนักงานอัยการ โจทก์ โจทก์ได้นำ จดหมายเหล่านั้นใช้ถามค้านนาย Bishop ในระหว่างการพิจารณาคดีในชั้นศาล ซึ่งรายละเอียดใน จดหมายไม่สอดคล้องกับคำเบิกความของนาย Bishop จดหมายเหล่านั้นถูกใช้อย่างได้ผลถึงการ หักล้างความน่าเชื่อถือในคำให้การของนาย Bishop ศาลสูงสุดได้วินิจฉัยว่า จดหมายจำนวน 14 หน้าซึ่งโจทก์ได้ยึดมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายต้องห้ามไม่ให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานยืนยันนาย Bishop ซึ่งเป็นประเด็นของการค้นเพื่อยึดตามรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 4 (Fourth Amendment) และการยึดจดหมายเพื่อใช้ในการถามค้านนี้เป็นการละเมิดสิทธิของนาย Bishop ตามรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 6 (Sixth Amendment) ซึ่งเป็นสิทธิที่จะ ได้รับความช่วยเหลือจากทนายความในการให้คำปรึกษาคดีแก่ผู้ถูกกล่าวหา

ซึ่งคดี Bishop v. Rose นี้ ตรงกับประเด็นของการค้นเพื่อยึด ตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา มาตรา 105¹⁵ และข้อบังคับอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 1 เรื่อง การเยี่ยมเยียน และติดต่อของบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขัง¹⁶ ของประเทศไทย

¹⁴ Bishop v. Rose. 701. F.2d. 1150. (1983)

¹⁵ มาตรา 105 “จดหมาย ไปรษณียบัตร โทรเลข สิ่งพิมพ์ หรือเอกสารอื่นซึ่งส่งทางไปรษณีย์และโทร เลข จากหรือถึงผู้ต้องหาหรือจำเลย และยังมีได้ส่ง ถ้าเจ้าหน้าที่ต้องการเพื่อประโยชน์แห่งการสอบสวน ได้สวน มูลฟ้อง พิจารณาหรือการกระทำอย่างอื่นตามประมวลกฎหมายนี้ให้ขอคำสั่งจากศาลถึงเจ้าหน้าที่ไปรษณีย์โทร เลขให้ส่งเอกสารนั้นมา

(3) ภายในที่ทำการของศาล (Courthouse) เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยมาปรากฏตัวในศาล ตามกระบวนการพิจารณาความอาญานั้น หากผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องการที่จะปรึกษาคดีหรือพูดคุย สนทนากับทนายความ ภายในที่ทำการของศาลจะถูกออกแบบให้มีห้องที่มีลักษณะเฉพาะ มีความ เป็นส่วนตัว โดยไม่มีกล้องโทรทัศน์วงจรปิดคอยบันทึกภาพ ในการสนทนากันระหว่างผู้ถูก กล่าวหา กับทนายความ การมีห้องที่มีลักษณะเฉพาะ มีความเป็นส่วนตัวในที่ทำการของศาล ก็เพื่อ เตรียมไว้ให้กับผู้ต้องหาหรือจำเลยได้พูดคุยสนทนาหรือพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว¹⁷ เช่นกัน ศาลในแต่ละมลรัฐ ได้ให้ความสำคัญคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบ ทนายความเป็นการเฉพาะตัวอย่างเคร่งครัด และในการสนทนากันระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับ ทนายความจะต้องมีลักษณะที่เป็นความลับด้วย และผู้ต้องหาหรือจำเลยจะได้รับความคุ้มครองที่ เป็นมาตรฐานเดียวกันในศาลทุกมลรัฐ

กล่าวโดยสรุป ผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธิพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวในกระบวนการ พิจารณาคดีอาญาในทุกขั้นตอนที่มีความสำคัญ (Critical Stages of Criminal Proceedings) ดังนั้น ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่ว่าจะอยู่ในขั้นตอนใดในระหว่างการดำเนินคดีอาญา เขามีสิทธิที่จะพบ ทนายความเป็นการเฉพาะตัว หรือจะพูดคุยสนทนาและปรึกษาคดีกับทนายความเป็นการเฉพาะตัว ได้ ในทุกขั้นตอนของการดำเนินคดีอาญา

3.1.3 ผลของการไม่จัดสถานที่ให้มีความเป็นการเฉพาะตัว

ผลของการไม่จัดสถานที่ให้มีความเป็นการเฉพาะตัว ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาพบ ทนายความโดยไม่มีมีความเป็นการเฉพาะตัวนั้น หากเจ้าพนักงานของรัฐได้กระทำการละเมิดสิทธิ ดังกล่าว อาจแยกพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

3.1.3.1 การรับฟังคำให้การผู้ถูกกล่าวหาของศาล

มาตรการที่ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกา (The United States Supreme Court) นำมาใช้ในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลย คือ การนำเอาหลักเกณฑ์ในการไม่รับฟัง

ถ้าอธิบดีกรมตำรวจหรือข้าหลวงประจำจังหวัดเห็นว่าเอกสารนั้นต้องการใช้เพื่อการดังกล่าวแล้ว ระหว่างที่ขอคำสั่งศาล มีอำนาจของให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายไปรษณีย์โทรเลขเก็บเอกสารนั้นไว้ก่อน

บทบัญญัติแห่งมาตรานี้ไม่ใช่ถึงเอกสาร ได้ตอบระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความของผู้นั้น”

¹⁶ ข้อบังคับอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 1. โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวก ง.

¹⁷ Designing Cost - Savings in to a New Building. Retrieved November, 5, 2007, from

พยานหลักฐานโดยเคร่งครัด หรือ Exclusionary Rule มาใช้ ศาลสูงสุดวินิจฉัยว่าพยานหลักฐานที่ได้มาโดยการฝ่าฝืนสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญไม่สามารถนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของจำเลยในการพิจารณาคดี ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินคดีในระดับมลรัฐ หรือในระดับสหพันธรัฐ เหตุผลหลักที่ศาลใช้ ในการนำหลักเกณฑ์นี้มาใช้ เพราะศาลเชื่อว่าการตัดพยานหลักฐานที่ได้มาโดยขัดต่อรัฐธรรมนูญออกไป เป็นการยับยั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจมิให้กระทำการใดๆ ที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ¹⁸

หลัก Exclusionary Rule มิได้จำกัดใช้แต่คำให้การของผู้ถูกกล่าวหาที่ได้มาโดยขัดต่อรัฐธรรมนูญเท่านั้น หากครอบคลุมไปถึงพยานหลักฐานอื่นที่เป็นผลพลอยได้จากคำให้การของผู้ถูกกล่าวหาครั้งแรกด้วย ซึ่งหลัก Exclusionary Rule ได้ถูกตีความขยายขอบเขตออกไปอีก โดยผลของทฤษฎี “ผลไม้ของต้นไม้มีพิษ” (Fruit of the poisonous tree) ยกตัวอย่างเช่น พนักงานสอบสวนปฏิเสธไม่ให้ผู้ต้องหาพบทนายความก่อนที่จะให้การ หรือปฏิเสธไม่ให้ทนายความอยู่ร่วมด้วยในการถามคำให้การ (พนักงานสอบสวนกระทำการฝ่าฝืนหลัก Miranda Rules ซึ่งขัดต่อรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 5) ต่อมาผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ คำให้การของผู้ต้องหานั้นนำไปสู่การค้นพบศพผู้ตาย ด้วยเหตุนี้ศพผู้ตาย เป็นเสมือนผลไม้ซึ่งถือกำเนิดมาจากต้นไม้มีพิษ ซึ่งย่อมต้องมีพิษด้วย ทำให้ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีในชั้นศาลได้

จะเห็นได้ว่า การได้มาซึ่งถ้อยคำที่เป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง ของผู้ถูกกล่าวหา เป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายประการใดๆ ก็จะได้รับฟังไม่ได้อีกด้วย ตามหลัก Due Process of Law¹⁹ ที่ใช้คู่กับหลัก Miranda Rules ส่วนการฟ้องคดีจะไม่นำพยานหลักฐานที่ปราศจากการปกป้องตามหลัก Miranda Rules เข้าสู่การพิจารณาคดีในชั้นศาล²⁰ เว้นแต่ จะเข้าข้อยกเว้นของหลัก Exclusionary Rule ซึ่งอาจนำพยานหลักฐานมาใช้ในวัตถุประสงค์เพื่อ รับฟังเป็นพยานหลักฐานในคำให้การ (Testimony) ของจำเลยที่เคยให้การไว้เท่านั้น แต่ไม่สามารถนำมารับฟังลงโทษได้โดยตรง²¹

¹⁸ ฌรณค์ ใจหาญ และคณะ ก (2540). สิทธิผู้ต้องหา จำเลย และผู้ต้องโทษในคดีอาญา. (รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์). หน้า 36-37.

¹⁹ John N. Ferdico. **Criminal Procedure For The Criminal Justice Professional**. p. 310.

²⁰ Harold E. Pizzetta and III Ajay K. Gambhir. (1995, March-April). “Criminal Procedure Project.” **The Georgetown Law Journal**, 3, 3. p. 804.

²¹ Oregon v. Elstad. 470. U.S. 298. (1985)

สิทธิในการคัดค้าน จำเลยมีสิทธิยื่นคำร้องหรือแถลงคัดค้านพยานหลักฐานใดๆ ที่เจ้าพนักงานได้มาโดยมิชอบและไม่อาจรับฟังในคดี เพื่อให้ผู้พิพากษามีคำสั่งห้ามพนักงานอัยการแสดงพยานหลักฐานนั้นต่อคณะลูกขุน เพื่อป้องกันมิให้คณะลูกขุนมีอคติต่อผู้ถูกกล่าวหาอันเกิดจากพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบนั้น ตามกฎหมายลักษณะพยานหลักฐานของรัฐบาลกลางแห่งสหรัฐอเมริกา (Federal Rules of Evidence) ซึ่งวางหลักกฎหมายไว้ว่า

Rule 403 of the Federal Rules of Evidence, Provides :

Rule 403. “Exclusion of Relevant Evidence on Grounds of Prejudice, Confusion, or Waste of Time

Although relevant, evidence may be excluded if its probative value is substantially outweighed by the danger of unfair prejudice, confusion of the issues, or misleading the jury, or by considerations of undue delay, waste of time, or needless presentation of cumulative evidence.”

ข้อ 403 “การตัดพยานซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงในคดีโดยเหตุของอคติ ความสับสน หรือการเสียเวลา

ถึงแม้จะเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงในคดี พยานหลักฐานนั้นก็อาจถูกตัดออกไปได้ หากคุณค่าแห่งพยานหลักฐานนั้นมีน้ำหนักโดยนัยสำคัญน้อยกว่าอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากอคติที่ไม่ยุติธรรม ความสับสนในประเด็นแห่งคดี การทำให้ลูกขุนเข้าใจผิด หรือเมื่อพิจารณาถึงความล่าช้าอันไม่สมควร เป็นการเสียเวลา หรือเป็นการนำเสนอพยานหลักฐานที่ซ้ำซ้อนกันโดยไม่จำเป็น”

สรุปมาตรการบังคับทางกฎหมายจากการฝ่าฝืนหลัก Miranda Rules ที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ในการไม่รับฟังพยานหลักฐาน (Exclusionary Rule) เช่น

ในกรณีที่เจ้าพนักงานตำรวจไม่ได้แจ้งเตือนหลัก 4 ข้อตาม Miranda Warnings จะส่งผลให้คำให้การ หรือคำรับสารภาพ หรือพยานหลักฐานที่ได้มาจากคำให้การหรือคำรับสารภาพนั้น ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ในการพิจารณาคดี แม้ผู้ถูกกล่าวหาจะให้ถ้อยคำด้วยความสมัครใจก็ตาม

หรือในกรณีที่เจ้าพนักงานตำรวจได้แจ้งเตือนหลัก 4 ข้อตาม Miranda Warnings แล้ว แต่เจ้าพนักงานตำรวจปฏิเสธที่จะให้ผู้ถูกกล่าวหาปรึกษาคดีหรือพบกับทนายความก่อนที่จะให้การ จะส่งผลให้คำให้การ หรือคำรับสารภาพ หรือพยานหลักฐานที่ได้มาจากคำให้การหรือคำรับสารภาพนั้น ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดี²²

²² Escobedo v. Illinois. 378. U.S. 478. (1964)

ในคดี *Commonwealth v. Jones*²³ หากเจ้าพนักงานผู้ควบคุมผู้ต้องหาปฏิเสธไม่ยินยอมให้ผู้ต้องหาได้ใช้โทรศัพท์ติดต่อกับทนายความ ศาลของมลรัฐ Massachusetts จะไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานต่างๆ ที่ได้มา หลังจากไม่ยินยอมให้ใช้โทรศัพท์

ในคดี *People v. Barker*²⁴ พนักงานสอบสวนปลอมตนเป็นทนายจำเลย คำรับสารภาพของจำเลยที่ให้มาจึงใช้รับฟังไม่ได้

ทำให้การใดๆ ที่ได้เกิดขึ้นและนำมาจากการฝ่าฝืนหลัก *Miranda Rules* จะส่งผลถึงการพิจารณาคดีในชั้นศาล โดยศาลจะยับยั้งพยานหลักฐาน ไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ (*Exclusionary Rule*) ไม่ว่าจะเป็นคำรับสารภาพ คำรับในคดีอาญา ทำให้การใดๆ หรือพยานหลักฐานที่ได้มาจากทำให้การหรือคำรับสารภาพนั้น ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดี ด้วยเหตุนี้ เมื่อพยานหลักฐานที่ได้มาจากทำให้การหรือคำรับสารภาพนั้น ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีในชั้นศาล หากโจทก์ไม่มีพยานหลักฐานอื่นมานำสืบพิสูจน์ให้เห็นว่าจำเลยกระทำความผิดจริง ศาลจะต้องพิพากษายกฟ้อง เพราะไม่มีพยานหลักฐานให้รับฟังลงโทษจำเลยนั่นเอง ซึ่งเป็นประเด็นของการพิจารณาพิพากษาในเนื้อหาของคดีว่า การกระทำของจำเลยเป็นความผิดจริงตามคำฟ้องของโจทก์หรือไม่

แต่ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความโดยไม่มีความเป็นกรณีเฉพาะตัว และผู้ถูกกล่าวหาต้องการปรึกษาคดีหรือพบทนายความ ไม่ว่าจะอยู่ในขั้นตอนใดๆ ก็ตามที่เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญ (*Critical Stages of Criminal Proceedings*) ในกระบวนการวิธีพิจารณาความอาญา หากเจ้าพนักงานของรัฐไม่จัดสถานที่หรือห้องพบทนายความ โดยไม่มีความเป็นส่วนศักดิ์ ไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นการเฉพาะตัว ให้ผู้ถูกกล่าวหาได้พูดคุยสนทนากับทนายความแล้ว จะไม่ส่งผลถึงการพิจารณาคดีในชั้นศาล ซึ่งแตกต่างจากหลักเกณฑ์ในการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (*Exclusionary Rule*) ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวมาข้างต้น

อย่างไรก็ดี ในประเทศสหรัฐอเมริกา ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่จัดเตรียมสถานที่ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยพบทนายความโดยไม่มีความเป็นส่วนศักดิ์ ไม่มีความเป็นส่วนตัวแล้ว จะไม่ส่งผลถึงการพิจารณาคดีในชั้นศาลก็ตาม แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกา ก็ได้ปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศตนอย่างเคร่งครัด โดยดำเนินการให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ประกอบกับ ในประเทศสหรัฐอเมริกา จะมีองค์กรคอยตรวจสอบการกระทำของเจ้าพนักงานในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ดำเนินการจัดเตรียมสถานที่ให้ผู้ถูกกล่าวหาได้พบทนายความเป็นการเฉพาะตัว อันเป็นมาตรการตรวจสอบภายใน โดยองค์กรของตำรวจเอง

²³ *Commonwealth v. Jones*, 287 N.E. 2d 599 (Mass. 1972)

²⁴ *People v. Barker*, 27 N.W. 539 (Michigan 1886)

(internal review) ซึ่งหน่วยงานตำรวจเกือบทุกแห่งจะมีการรับคำร้องจากประชาชน (Citizen complaints) ในบางเมืองนอกจากจะมีองค์กรตรวจสอบภายในหน่วยงานแล้ว ยังมีองค์กรตรวจสอบโดยประชาชน (civilian review boards) เช่น นิวยอร์ก มินิอาร์โพริส เซ็นปอล เป็นต้น และในบางแห่งยังมีองค์กรตรวจสอบที่เรียกว่า Ombudsman อีกด้วย²⁵

3.1.3.2 สิทธิในการต่อสู้คดีหรือให้การโดยสมัครใจ

ในประเทศสหรัฐอเมริกา ศาลได้อธิบายวัตถุประสงค์ของเอกสิทธิ์ไว้ในคดี *Upjohn Co. v. United States*.²⁶ วัตถุประสงค์ของเอกสิทธิ์คือ การสนับสนุนและส่งเสริมอย่างเต็มที่เพื่อให้มีการเปิดเผยข้อเท็จจริงระหว่างลูกความกับทนายความ และโดยเหตุนี้วัตถุประสงค์ของเอกสิทธิ์ จึงเป็นเรื่องของประโยชน์สาธารณะที่กว้างขวางในการปฏิบัติตามกฎหมาย และการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเอกสิทธิ์คุ้มครองผู้ที่ขอคำปรึกษาจากทนายความทำให้ได้พูดโดยอิสระ และนักกฎหมายจะได้ให้คำแนะนำทางกฎหมายโดยไม่ถูกรบกวน ส่งผลให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายมีประสิทธิภาพ และในกรณีเช่นนี้ คำแนะนำหรือการว่าความของทนายความต้องขึ้นอยู่กับสิ่งที่ลูกความได้เปิดเผยข้อเท็จจริงทั้งหมดแก่ทนายความ ดังนั้นจึงต้องให้การสนับสนุนที่จะส่งเสริมให้ลูกความมีการเปิดเผยข้อเท็จจริงจนหมดสิ้น

ด้วยเหตุนี้ การที่ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความโดยไม่มีความเป็นกรณีเฉพาะตัวนั้น ถือได้ว่าเป็นการกระทำใดๆ ที่เป็นการตัดสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในการเปิดเผยข้อเท็จจริง โดยไม่คำนึงถึงความจำเป็นของผู้ถูกกล่าวหาในการเปิดเผยข้อเท็จจริงของตนให้กับทนายความได้รับทราบ ดังนั้นจะกระทำไม่ได้²⁷ เพราะขัดต่อหลักความเสมอภาคกันในการต่อสู้คดีในระบบกล่าวหา และทำให้ผู้ถูกกล่าวหาไม่มีอิสระในการให้การโดยสมัครใจต่อทนายความ

3.1.3.3 ความเป็นเอกสิทธิ์ในการปรึกษาคดีระหว่างผู้ถูกกล่าวหา กับทนายความซึ่งต้องเป็นความลับ

ในทางประวัติศาสตร์ เอกสิทธิ์คุ้มกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ถูกกล่าวหา กับทนายความ (Attorney - Client Privilege) ปรากฏในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีการใช้เอกสิทธิ์ตามระบบกฎหมาย Common Law ของประเทศอังกฤษ ซึ่งเอกสิทธิ์มีการวิวัฒนาการทำให้มีรูปแบบสมบูรณ์ในประเทศสหรัฐอเมริกา จนกระทั่งปลายศตวรรษที่ 19 มีการกำหนดรูปแบบของ

²⁵ ณรงค์ ใจหาญ และคณะ ก เล่มเดิม. หน้า 40.

²⁶ *Upjohn Co. v. United States*. 449 U.S. 383, 101 S. Ct. 677, 66L. Ed. 2d. 584.

²⁷ Paul R. Rice. (1999). *General Principles of Attorney - Client Privilege*. pp. 5-30.

เอกสิทธิโดยการสร้างรูปแบบของความไว้วางใจ ทำให้ผู้ถูกกล่าวหาที่มีความไว้วางใจ ในการที่จะปรึกษาคดีกับทนายความ โดยทนายความต้องรักษาความลับของผู้ถูกกล่าวหา อันเป็นเงื่อนไขที่เป็นสาระสำคัญของเอกสิทธิ การวิวัฒนาการของเอกสิทธิเริ่มต้นขึ้นในช่วงระยะเวลา 10 ปีของปลายศตวรรษที่ 19 แต่ก็ยังไม่มีคุณสมบัติครบถ้วนจนกระทั่งกลางศตวรรษที่ 20 เอกสิทธิจึงได้ถูกพัฒนาอย่างสมบูรณ์และมีผลบังคับใช้ทั่วไปในประเทศสหรัฐอเมริกา²⁸

ในประเทศสหรัฐอเมริกา สิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว นั้นเมื่อผู้ถูกกล่าวหาต้องการที่จะปรึกษาคดีกับทนายความ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องจัดสถานที่ที่มีความเป็นส่วนส่วนตัว มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นการเฉพาะตัว ให้กับผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความ โดยทนายความจะให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาคดีแก่ผู้ถูกกล่าวหา ความช่วยเหลือของทนายความในการให้คำปรึกษาคดีแก่ผู้ถูกกล่าวหา นั้นต้องเป็นความลับ เพราะผู้ถูกกล่าวหา มีสิทธิที่จะปฏิเสธการเปิดเผยความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ถูกกล่าวหากับทนายความ และป้องกันบุคคลภายนอกมิให้ล่วงรู้ความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ถูกกล่าวหากับทนายความ โดยมีเอกสิทธิคุ้มกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ถูกกล่าวหากับทนายความ (Attorney - Client Privilege) คุ้มครองอยู่

หลักทั่วไป

เอกสิทธิคุ้มกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ (Attorney - Client Privilege) เป็นกฎเกณฑ์ของกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน โดยเป็นการคุ้มครองข้อเท็จจริงที่ลูกความได้เปิดเผยรายละเอียดของข้อเท็จจริงให้กับทนายความได้รับทราบ ก่อให้เกิดความไว้วางใจ ในการรักษาความลับของการเปิดเผยข้อเท็จจริง เมื่อลูกความติดต่อสื่อสารกับทนายความ เอกสิทธิจะคุ้มครองเฉพาะตัวของลูกความแต่ละคน ในการที่ลูกความเปิดเผยข้อมูลของตนให้กับทนายความได้รับทราบ อย่างไรก็ดีไม่มีใครทำให้การติดต่อสื่อสารมีเอกสิทธิได้

ดังนั้นก่อนที่ลูกความจะเปิดเผยข้อมูลของตนให้กับทนายความได้รับทราบ การเปิดเผย หรือการให้ข้อมูล หรือการปรึกษาคดีกับทนายความที่จะทำให้อำนาจเอกสิทธิ นั้น จะต้องเป็นการติดต่อสื่อสารที่ทนายความให้คำปรึกษา หรือคำแนะนำทางกฎหมายอันเป็นประเภทของคำแนะนำที่ลูกความต้องการ โดยในการติดต่อสื่อสารนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับความต้องการ หรือมีเจตนาที่จะทำให้อยู่เป็นความลับ โดยความประสงค์อย่างต่อเนื่องตลอดไปของลูกความหรือทนายความ และเอกสิทธิจะยังคงดำรงอยู่ต่อไป ถึงแม้ว่าลูกความจะเสียชีวิตไปแล้วก็ตาม

²⁸ Geoffrey C. Hazard, Jr. (1978, September). "An Historical Perspective on the Attorney - Client Privilege" *California Law Review*, Vol. 66, No. 5. pp. 1061-1062.

ในคดี *Swidler and Berlin v. U.S.*²⁹ ศาลได้อธิบายไว้ว่า เหตุผลที่สำคัญในการเป็นความลับของการติดต่อสื่อสารที่ยังมีเอกลักษณ์คุ้มครองหลังจากลูกความเสียชีวิต ก็เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ลูกความในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ได้เปิดเผยข้อมูลอย่างเต็มที่ให้กับทนายความ และผลที่ตามมาคือ การปฏิเสธที่จะให้ข้อมูลข่าวสารจากทนายความภายหลังจากลูกความเสียชีวิต ซึ่งอาจมีความเกี่ยวข้องกับชื่อเสียงของลูกความ ข้อผูกพันของทนายความ หรืออาจเกิดความเสียหายถึงครอบครัวของลูกความ

และในคดี *Dixon v. Quarles*³⁰ ศาลได้อธิบายไว้ว่า ถึงแม้ลูกความจะเสียชีวิต แต่เอกลักษณ์กันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความก็ยังคงมีอยู่ต่อไป

อย่างไรก็ตาม ขอบเขตของเอกลักษณ์ต้องมีความชัดเจนก่อให้เกิดความไว้วางใจในการคุ้มครองให้กับลูกความ เพื่อให้ลูกความเต็มใจเปิดเผยข้อเท็จจริง เพราะเหตุผลอันเป็นรากฐานของเอกลักษณ์คือ ส่งเสริมสนับสนุนให้เปิดเผยข้อเท็จจริง จากลูกความไปสู่ทนายความ เมื่อลูกความเริ่มต้นแถลงข้อเท็จจริง เอกลักษณ์จะเริ่มคุ้มครองตั้งแต่ต้นจนจบ หรือลูกความขอคำแนะนำทางกฎหมาย ความสัมพันธ์ระหว่างลูกความกับทนายความจะเริ่มต้นขึ้นทันที ซึ่งทำให้การพูดคุยสนทนา หรือการติดต่อสื่อสาร ระหว่างลูกความกับทนายความจะมีเอกลักษณ์คุ้มครอง และทนายความก็สามารถอ้างเอกลักษณ์กันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ ที่จะไม่เปิดเผยการติดต่อสื่อสารที่ผ่านมาให้กับบุคคลภายนอกได้รับรู้ ว่า ลูกความได้พูดคุยอะไรกับทนายความ ถึงแม้ว่า ทนายความจะไม่รับว่าความให้กับลูกความก็ตาม และหากทนายความเปิดเผยข้อมูลในการติดต่อสื่อสาร ทนายความจะมีความรับผิดชอบ ประพฤติผิดมรรยาททนายความตามประมวลหน้าที่และความรับผิดชอบในวิชาชีพของนักกฎหมาย (The Code of Professional Responsibility) โดยมีโทษตั้งแต่ ภาควิชาฯ ไปจนถึงถูกเพิกถอนใบอนุญาตว่าความ ซึ่งขึ้นอยู่กับความร้ายแรง หรือความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ลูกความ จากการเปิดเผยของทนายความ

ทนายความจะต้องดำเนินการเพื่อให้ลูกความมีความไว้วางใจ และลูกความคาดหมายได้ว่า ในการเริ่มต้นของการปรึกษาคดีจะถูกคุ้มครอง ไม่ว่าจะเป็นกรณีของความช่วยเหลือทางกฎหมายของทนายความที่ให้คำแนะนำทางกฎหมายแก่ลูกความ หรือในกรณีที่ลูกความแถลงข้อเท็จจริงเพราะถูกทนายความสอบถามข้อเท็จจริงก็ตาม การติดต่อสื่อสารจะถูกทำให้เป็นความลับ เพราะเป็นสิ่งจำเป็นที่ว่า ความคาดหวังของลูกความที่ได้ติดต่อสื่อสารกับทนายความจะต้องไม่มีข้อสงสัย และต้องมีความชัดเจนแน่นอนว่า เมื่อลูกความเปิดเผยข้อเท็จจริงก็

²⁹ *Swidler and Berlin v. U.S.* 524 U.S. 399, 118 S. Ct. 2081, 1998.

³⁰ *Dixon v. Quarles*. 627 F. Supp. 50, 53 E.D. Mich. 1985.

เพื่อความมุ่งหวังที่จะได้รับความช่วยเหลือจากทนายความพร้อมกับมีความมั่นใจว่า การปรึกษาคดีและการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความจะถูกคุ้มครองนั่นเอง

และในคดี *Blackburn v. Crawford's Lessee*.³¹ ศาลได้อธิบายไว้ว่า เอกสิทธิ์จะยังคงดำรงอยู่ภายหลังจากความเสียชีวิต แต่ถ้าในการวินิจฉัยข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับ เจตนาของลูกความในรายละเอียดของสัญญา ทนายความผู้ซึ่งร่างสัญญา หรือให้คำปรึกษาในการร่างสัญญาของลูกความ อาจถูกบังคับให้เปิดเผยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในการเป็นความลับของข้อมูล ซึ่งเกี่ยวข้องกับความถูกต้องตามกฎหมายและการตีความถึงข้อกำหนดในสัญญา ที่ถูกทำขึ้นตามเจตนาของลูกความที่เสียชีวิต โดยคำนึงถึงความประสงค์อย่างแท้จริงของผู้ตาย

การสละสิทธิ (Waive of Right)

หลักทั่วไปของเอกสิทธิ์ เป็นหลักการที่ว่า ลูกความมีสิทธิที่จะปฏิเสธการเปิดเผยและป้องกันบุคคลอื่นมิให้ล่วงรู้จากการเปิดเผยข้อมูลในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำหรับความสะดวกในการได้รับ คำแนะนำทางกฎหมาย แห่งหลักวิชาชีพของนักกฎหมายหรือทนายความในการ ให้การบริการ ให้คำแนะนำ ในการให้คำปรึกษาคดีที่จะให้กับลูกความ ในลักษณะของการมีส่วนได้เสียหรือมีผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างลูกความกับทนายความ

ดังนั้น การเปิดเผยข้อมูลในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ เป็นข้อยกเว้นของเอกสิทธิ์ตาม มาตรา 4-101 แห่งประมวลหน้าที่และความรับผิดชอบในวิชาชีพของนักกฎหมาย (The Code of Professional Responsibility)³² ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “การคุ้มครองความไว้วางใจ และการเป็นความลับของลูกความ

³¹ *Blackburn v. Crawford's Lessee*. 70 U.S. 175, 193, 18 L. Ed. 186 (1865)

³² The Code of Professional Responsibility, Disciplinary Rule 4-101, Preservation of Confidences and Secrets of a Client, Provides:

(A) “Confidence” refers to information Protected by the attorney - client privilege under applicable law, and “secrets” refers to other information gained in the professional relationship that the client has requested be held inviolate or the disclosure of which would be embarrassing or would be likely to be detrimental to the client.

(B) Except when permitted under DR 4-101 (C), a lawyer shall not knowingly:

(1) Reveal a confidence or secret of his client.

(2) Use a confidence or secret of his client to the disadvantage of the client.

(3) Use a confidence or secret of his client for the advantage of himself or of a third person, unless the client consents after full disclosure.

(C) A lawyer may reveal:

(ก) ความไว้วางใจ หมายถึง ข้อมูลข่าวสารที่ถูกคุ้มครองโดยเอกสิทธิ์คุ้มกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความภายใต้กฎหมายที่มีผลบังคับใช้ และการเป็นความลับ หมายถึงข้อมูลข่าวสารอื่นๆ ที่ได้รับความสัมพันธ์ในวิชาชีพ ที่ลูกความได้ร้องขอต่อศาลให้วินิจฉัยถึงการถูกละเมิด หรือการเปิดเผยซึ่งเป็นสิ่งที่น่าอัปยศ หรือน่าจะก่อให้เกิดการเสื่อมเสียชื่อเสียงแก่ลูกความ

(ข) เว้นแต่ ทนายความได้รับอนุญาตให้เปิดเผยตาม มาตรา 4-101 (ค) หรือทนายความไม่มีเจตนา ดังต่อไปนี้

(1) เปิดเผยความไว้วางใจ หรือการเป็นความลับของลูกความ

(2) ใช้ความไว้วางใจ หรือการเป็นความลับของลูกความ ทำให้ลูกความมีข้อเสียเปรียบ

(3) ใช้ความไว้วางใจของลูกความ เพื่อมาเป็นข้อได้เปรียบของตัวทนายความเอง หรือของบุคคลภายนอก นอกจากลูกความจะให้ความยินยอมภายหลังจากการเปิดเผยทั้งหมด

(ค) ทนายความอาจจะเปิดเผย ในสิ่งต่อไปนี้

(1) ความไว้วางใจ หรือการเป็นความลับ ที่มาจากความยินยอมของลูกความ หรือที่ลูกความได้รับผลกระทบ แต่เฉพาะภายหลังการเปิดเผยความลับทั้งหมดของลูกความ

(2) ความไว้วางใจ หรือการเป็นความลับ เมื่อได้รับอนุญาต ภายใต้กฎหมาย หรือถูกร้องขอตามกฎหมาย หรือตามคำสั่งศาล

(3) เจตนาของลูกความที่จะกระทำความผิดทางอาญา และข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นเพื่อป้องกันการกระทำความผิดทางอาญา

(1) Confidences or secrets with the consent of the client or clients affected, but only after a full disclosure to them.

(2) Confidences or secrets when permitted under Disciplinary Rules or required by law or court order.

(3) The intention of his client to commit a crime and the information necessary to prevent the crime.

(4) Confidences or secrets necessary to establish or collect his fee or to defend himself or his employees or associates against an accusation of wrongful conduct.

(D) A lawyer shall exercise reasonable care to prevent his employees, associates, and others whose services are utilized by him from disclosing or using confidences or secrets of a client, except that a lawyer may reveal the information allowed by DR 4-101 (C) through an employee.

(4) ความไว้วางใจ หรือการเป็นความลับ เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องกำหนด หรือเก็บค่าธรรมเนียมทนายความ หรือเพื่อที่จะป้องกันตัวทนายความ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ ทนายความ หรือผู้ช่วยเหลือทนายความ เพื่อเป็นสิ่งที่ใช้ปฏิเสธข้อกล่าวหาว่า ทนายความกระทำการ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายต่อลูกความ

(ง) ทนายความ ควรระมัดระวังอย่างมีเหตุผลที่จะป้องกันผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ ทนายความ ผู้ช่วยเหลือทนายความ และบุคคลอื่นๆ ผู้ซึ่งทนายความได้ใช้เป็นประโยชน์ จากการเปิดเผย หรือจากการใช้ความไว้วางใจ หรือจากการใช้การเป็นความลับของลูกความ เว้นแต่ ทนายความอาจจะเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ลูกอนุญาตตาม มาตรา 4-101 (ค) ผ่านทางบุคคลใดบุคคล หนึ่งซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับทนายความ”

ประมวลหน้าที่และความรับผิดชอบในวิชาชีพของนักกฎหมาย (The Code of Professional Responsibility) มาตรา 4-101 คือข้อยกเว้นที่อนุญาตให้ทนายความเปิดเผยข้อมูลใน การติดต่อสื่อสารของลูกความได้ หรือในกรณีที่มีการติดต่อสื่อสารที่มีเอกสิทธิ์ จะไม่ได้รับความ คู้มครองอีกต่อไป ก็ต่อเมื่อลูกความได้สละเอกสิทธิ์ (Waiver) ในการที่จะเก็บรักษาความลับในการ ปรัชชาคดีกับทนายความ อย่างไรก็ดี การสละเอกสิทธิ์ลูกความต้องมีเจตนาสละเอกสิทธิ์อย่างรู้เรื่อง (Knowingly) และอย่างเข้าใจ (Intelligently) ถึงสิทธิของตน เช่น ลูกความยินยอมโดยสมัครใจให้ ทนายความเปิดเผยข้อมูลของตนเอง

การติดต่อสื่อสาร (Communications)

ความมุ่งหมายของเอกสิทธิ์คุ้มกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความ กับทนายความ คือ คุ้มครองการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ แต่ความมุ่งหมายของ เอกสิทธิ์ก็ยังไม่ชัดเจนนัก อย่างไรก็ตาม เอกสิทธิ์ถูกสร้างมาเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการ ติดต่อสื่อสารโดยให้ลูกความเปิดเผยข้อเท็จจริง โดยปราศจากความกลัวในการเปิดเผยข้อเท็จจริงที่ เป็นปฏิกิริยาต่อตนเอง โดยปราศจากการบังคับโทษพวกเขาในอนาคตในการเปิดเผยข้อเท็จจริง คราบเท่าที่วัตถุประสงค์ของการติดต่อสื่อสารคือ การขอคำแนะนำทางกฎหมาย หรือความ ช่วยเหลือทางกฎหมาย

ด้วยเหตุนี้ การรบกวนแทรกแซงเข้าไปในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับ ทนายความในการปรึกษาหารือ ถือได้ว่าเป็นการกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งส่งผลกระทบ โดยตรงต่อการติดต่อสื่อสารที่มีเอกสิทธิ์ ในประเทศสหรัฐอเมริกา ศาลได้ขยายความคุ้มครองของ เอกสิทธิ์รวมถึงการส่งจดหมายไปรษณีย์ การส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Mail) การ พุดคุยกันทางโทรศัพท์ ซึ่งใช้โต้ตอบกันระหว่างลูกความกับทนายความ เพื่อที่จะคุ้มครองขอบเขต ของการติดต่อสื่อสารที่เป็นความลับของลูกความ ซึ่งลูกความได้เปิดเผยข้อเท็จจริงให้กับ

ทนายความเพื่อขอคำแนะนำทางกฎหมายจากทนายความ เพราะลูกความมีสิทธิที่จะขอคำปรึกษาคดีจากทนายความ และได้รับความช่วยเหลือจากทนายความ³³

การรักษาความลับ (Confidentiality)

ลูกความซึ่งอยู่ในฐานะของผู้ต้องหาหรือจำเลย มีสิทธิที่จะติดต่อสื่อสารกับทนายความ และในกรณีของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราว ในระหว่างการปรึกษาคดีของผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความ จะถูกกำหนดให้อยู่ในสถานที่ที่มีความเป็นส่วนลับ มีความเป็นส่วนตัว ซึ่งเป็นแนวความคิดของการส่งเสริมสนับสนุนการติดต่อสื่อสารโดยอิสระระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความของเขา ด้วยเหตุผลที่ว่า กฎหมายจำเป็นต้องให้การคุ้มครองในความต้องการของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการรักษาความลับในการปรึกษาคดี

ในทางปฏิบัติการเป็นความลับได้ถูกยอมรับมาตั้งแต่แรกเริ่ม ในการปรึกษาคดีระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความ เพื่อให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยมั่นใจได้ว่าสิ่งที่เขาได้พูดกับทนายความจะต้องเป็นความลับ เป็นความคาดหวังของผู้ต้องหาหรือจำเลยอย่างมีเหตุผล ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์โดยรอบในการปรึกษาคดีว่า จะไม่มีการปรากฏตัวขึ้นมาของบุคคลภายนอกในระหว่างการปรึกษาคดีดังกล่าว เพราะในความเป็นจริงเมื่อบุคคลภายนอกปรากฏตัวขึ้นมา ในขณะที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ปรึกษาคดีกับทนายความจะส่งผลกระทบต่อความคาดหวังของการเป็นความลับในการปรึกษาคดีของผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความนั่นเอง³⁴

ข้อยกเว้นของเอกสิทธิ์

ข้อยกเว้นของเอกสิทธิ์ ในฐานะของลูกความโดยทั่วไป เมื่อมีการกระทำในทางที่ไม่ถูกต้องในความสัมพันธ์ระหว่างลูกความกับทนายความ ทั้งลูกความและทนายความจะอ้างเอกสิทธิ์ในการคุ้มครองความลับในการติดต่อสื่อสารไม่ได้ การนำมาใช้ในทางที่ผิดจากวัตถุประสงค์ของเอกสิทธิ์ เช่นการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความเพื่อการประกอบอาชญากรรม การกระทำความผิด หรือการกระทำละเมิดต่อกฎหมาย เป็นข้อยกเว้นของเอกสิทธิ์ โดยเจ้าพนักงานตำรวจมีสิทธิที่จะขอหมายศาลในการค้นเพื่อยึดเอกสารที่ใช้ในการโต้ตอบกันระหว่างลูกความกับทนายความ รวมไปถึงการดักฟังการสนทนากันระหว่างลูกความกับทนายความ ซึ่งอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์แห่งรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 4 (Fourth Amendment)

³³ Paul R. Rice. (1999). **Communications Protected by Attorney - Client Privilege.** pp. 7-35.

³⁴ Paul R. Rice. (1999). **Confidentiality, Attorney - Client Privilege in The United States.** pp.

ศาลได้อธิบายไว้ในคดี *Angst v. Mack Trucks*³⁵ ซึ่งถูกความผิดต่อสื่อสารกับทนายความเพื่อใช้ในการกระทำการฉ้อฉล เอกสารที่ใช้ในการโต้ตอบกันระหว่างลูกความกับทนายความจะไม่ได้รับความคุ้มครอง และศาลได้วินิจฉัยว่ากฎหมายจะไม่ยอมอนุญาตให้เอกสิทธิ์คุ้มกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ ถูกใช้ไปในทางที่ผิดจากวัตถุประสงค์ของเอกสิทธิ์ เพราะฉะนั้นหากลูกความได้ปรึกษากับทนายความ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะทำให้มีความสะดวกง่ายขึ้น ในการกระทำความผิด เอกสิทธิ์จะไม่คุ้มครองการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ

ในคดี *United States v. Hodge and Zweig*.³⁶ ศาลได้อธิบายว่า เอกสิทธิ์คุ้มกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ (Attorney - Client Privilege) จะถูกวินิจฉัยในการเป็นความลับอย่างเคร่งครัด หากว่าการติดต่อสื่อสารที่ถูกเปิดเผยนั้นมีวัตถุประสงค์ที่ชอบด้วยกฎหมาย แต่ลูกความจะต้องไม่ใช่เอกสิทธิ์ไปในทางที่ผิด ในความสัมพันธ์ที่เป็นความลับระหว่างลูกความกับทนายความ เพื่อใช้ในการกระทำการฉ้อฉล หรือการประกอบอาชญากรรม โดยที่ทนายความไม่จำเป็นต้องทราบว่า ลูกความที่ตนให้คำปรึกษานั้น ได้นำคำปรึกษาที่ทนายความให้ไป เพื่อใช้ในการกระทำความผิด

ในคดี *In re Sealed Case*.³⁷ ทนายความได้ให้คำปรึกษาแก่ลูกความโดยที่ทนายความไม่ทราบว่า ลูกความได้ใช้คำแนะนำทางกฎหมายของทนายความไปใช้ในการกระทำความผิด ดังนั้นลูกความซึ่งเป็นผู้กระทำความผิดไม่สามารถอ้างความไม่รู้ของทนายความนี้เพื่อที่จะอ้างความคุ้มครองตามเอกสิทธิ์ได้

ในคดี *Klitzman, Klitzman and Gallagher v. Krut*.³⁸ นาย Charles Klitzman เป็นทนายความ ซึ่งตกเป็นผู้ต้องสงสัยว่ามีส่วนเกี่ยวข้องในการฉ้อโกง โดยเจ้าพนักงานตำรวจกล่าวหาว่า นาย Klitzman ได้สมรู้ร่วมคิดในการฉ้อโกงบริษัทประกันภัย ในการเสนอรายงานปลอมซึ่งเป็นใบรับรองแพทย์และเสนอใบเสร็จรับเงินในการรักษาพยาบาลจากแพทย์มากเกินไปจนความจริง โดยศาลได้อนุญาตให้เจ้าพนักงานของรัฐได้ทำการค้นและยึดเอกสารภายในสำนักงานกฎหมายของ นาย Klitzman โดยศาลได้ออกหมายค้นรวม 3 ครั้ง เจ้าพนักงานของรัฐได้ทำการตรวจสอบจดหมายไปรษณีย์ และทำการค้นและยึดเอกสารในสำนักงานดังกล่าว รวมทั้งเอกสารของบุคคลภายนอกซึ่งเป็นลูกความของ นาย Klitzman

³⁵ *Angst v. Mack Trucks, Inc.* 1991 WL 86931 (E.D. Pa. 1991).

³⁶ *United States v. Hodge and Zweig.* 548 F.2d 1347 (9th Cir 1977)

³⁷ *In re Sealed Case.* 676 F. 2d 793, (D.C. Cir. 1982)

³⁸ *Klitzman, Klitzman and Gallagher v. Krut.* 774 F.2d 955, 959, (3d Cir. 1984)

นาย Klitzman ได้ยื่นคำร้องต่อศาล ให้เจ้าพนักงานของรัฐที่ยึดเอกสารที่ไม่เกี่ยวข้องกับคดีคืนให้แก่ นาย Klitzman ศาลชั้นต้นอนุญาตตามคำร้อง โดยวินิจฉัยว่าการค้นที่เกินขอบเขตของเจ้าพนักงานของรัฐ ในการยึดเอกสารของบุคคลภายนอก และเอกสารของลูกความในสำนักงานกฎหมาย ถือได้ว่าเป็นการรบกวนแทรกแซงเข้าไปในเอกสิทธิ์คุ้มกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ ต่อมาศาลอุทธรณ์พิพากษากลับคำสั่งศาลชั้นต้น โดยไม่คืนเอกสารให้แก่ นาย Klitzman อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนมีความเห็นว่า ศาลใช้บทคัดพยานที่จะไม่รับฟังพยานหลักฐานซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับคดีได้

ในคดี *National City Trading Corp. v. United States*.³⁹ บริษัท NCTC ถูกกล่าวหาว่าทำการปลอมสัญญาซื้อขายสินค้า โดยบริษัท NCTC มีทนายความชื่อ นาย Ira Sands และบริษัท NCTC ตั้งอยู่ในสำนักงานกฎหมายของนาย Sands ศาลได้ออกหมายค้นให้แก่เจ้าพนักงานของรัฐให้ทำการค้นสำนักงานดังกล่าว เพื่อค้นหาพยานหลักฐานในการฉ้อโกง แม้ว่านาย Sands จะเป็นทนายความให้กับบุคคลอื่นด้วยนอกจากบริษัท NCTC ก็ตาม ภายหลังการค้นบริษัท NCTC ประธานบริษัท NCTC และทนายความของบริษัท นาย Sands ยื่นคำร้องต่อศาลขอให้คืนเอกสารที่ถูกยึดทั้งหมด ซึ่งพวกเขาคัดค้านว่า การค้นได้ละเมิดสิทธิตามรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 4 (Fourth Amendment) และเอกสิทธิ์คุ้มกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ (Attorney - Client Privilege) ศาลมีคำสั่งยกคำร้องโดยวินิจฉัยว่า การค้นสำนักงานกฎหมายดังกล่าวสามารถทำได้ภายใต้กฎหมาย หากมีเหตุผลอันสมควรที่ทำให้เชื่อได้ว่า มีพยานหลักฐานอยู่ในสถานที่ดังกล่าว

ในคดี *United States v. Valdez - Pacheco*⁴⁰ เจ้าพนักงานของรัฐได้ทำการดักฟังทางโทรศัพท์ในการสนทนาระหว่างผู้ต้องสงสัยกับทนายความชื่อ นาย Ostad ซึ่งเป็นผู้ต้องสงสัยรวมอยู่ด้วย เพื่อให้เป็นไปตามหมายอาญาที่ออกโดยศาล ต่อมาพวกเขาได้ถูกพิจารณาคดีในข้อหาค้ายาเสพติด จำเลยทั้งหมดได้ยื่นคำร้องต่อศาล ขอให้ศาลไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้รับมาจากการสนทนาเหล่านั้น โดยจำเลยอ้างว่า เจ้าพนักงานของรัฐไม่สามารถกระทำการรบกวนแทรกแซงการสนทนาระหว่างลูกความกับทนายความได้ ศาลได้ยกคำร้องของจำเลย ที่ขอให้กักพยานหลักฐานออกไปจากการพิจารณาคดี โดยวินิจฉัยว่าพยานหลักฐานถูกพบโดยเจ้าพนักงานของรัฐที่มีเหตุผลน่าเชื่อว่า การสนทนามีความเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติด

³⁹ *National City Trading Corp. v. United States*. 635 F.2d 1020 (2nd Cir. 1980)

⁴⁰ *United States v. Valdez-Pacheco*. 701 F. Supp. 775 (D. Or. 1988)

และในคดี *United States v. Gotti*⁴¹ ศาลได้อนุญาตโดยออกหมายอาญาให้เจ้าพนักงานของรัฐ ดักฟังการสนทนาทางโทรศัพท์ระหว่างลูกความกับทนายความ ซึ่งต้องสงสัยว่าร่วมกันกระทำความผิด

ที่กล่าวมาข้างต้นคือ ข้อยกเว้นของเอกสิทธิในฐานะของลูกความโดยทั่วไป ซึ่งไม่ได้อยู่ในฐานะของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา ในกรณีของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญานั้น ต้องพิจารณาประเด็นที่เป็นปัญหาดังที่ผู้เขียนจะยกตัวอย่างดังต่อไปนี้ กล่าวคือ

กรณีที่หนึ่ง นาย ก. กระทำความผิดฐานลักทรัพย์ และถูกเจ้าพนักงานตำรวจจับดำเนินคดี โดยนาย ก. ไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราว นาย ก. ได้ใช้สิทธิพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว โดยปรึกษาคดีกับทนายความเพื่อขอคำแนะนำทางกฎหมายและขอความช่วยเหลือทางกฎหมายจากทนายความ เช่นนี้เอกสิทธิจะคุ้มครองการปรึกษาคดีและการติดต่อสื่อสารระหว่างนาย ก. ซึ่งเป็นผู้ต้องหา กับทนายความ แม้แต่เจ้าพนักงานตำรวจ หรือศาลก็ไม่อาจแทรกแซงการปรึกษาคดีและการติดต่อสื่อสารระหว่างนาย ก. ซึ่งเป็นผู้ต้องหา กับทนายความได้ แต่ถ้าหากว่า

กรณีที่สอง นาย ก. กระทำความผิดฐานลักทรัพย์ และถูกจับดำเนินคดี โดยนาย ก. ไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราว นาย ก. ได้ใช้สิทธิพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว โดยพูดคุยสนทนากับทนายความ ในเรื่องของการประกอบอาชญากรรมอย่างอื่นเช่น ติดต่อซื้อขายยาเสพติด ซึ่งไม่ใช่การปรึกษาคดีกับทนายความเพื่อใช้สิทธิในการต่อสู้คดีในความผิดฐานลักทรัพย์ เช่นนี้ เอกสิทธิจะไม่คุ้มครองการติดต่อสื่อสารระหว่างนาย ก. ซึ่งเป็นผู้ต้องหา กับทนายความ

ในกรณีนี้เป็นข้อยกเว้นของเอกสิทธิ โดยเจ้าพนักงานตำรวจมีสิทธิที่จะขอหมายศาลในการค้นเพื่อยึดเอกสารที่ใช้ในการโต้ตอบกันระหว่างผู้ถูกกล่าวหา กับทนายความ รวมไปถึงการดักฟังการสนทากันระหว่างผู้ถูกกล่าวหา กับทนายความได้ ซึ่งอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์แห่งรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 4 (Fourth Amendment) อีกทั้งพยานหลักฐานในการติดต่อซื้อขายยาเสพติดในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวของนาย ก. กับทนายความ ก็ไม่อาจนำมาพิจารณาพิพากษาลงโทษนาย ก. ในคดีลักทรัพย์ได้ เพราะเป็นคนละคดีกัน หรือเป็นคนละประเด็นนั่นเอง

ด้วยเหตุนี้หากผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว แต่ทำการปรึกษาในเรื่องที่ไม่ถูกต้อง ทั้งผู้ถูกกล่าวหาและทนายความจะอ้างเอกสิทธิในการคุ้มครองความลับในการติดต่อสื่อสารไม่ได้ การนำมาใช้ในทางที่ผิดจากวัตถุประสงค์ของเอกสิทธิ เช่นการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ถูกกล่าวหา กับทนายความเพื่อการประกอบอาชญากรรม การกระทำการฉ้อฉล หรือการกระทำละเมิดต่อกฎหมาย โดยไม่เกี่ยวกับการขอคำแนะนำในทางกฎหมาย หรือความช่วยเหลือทาง

⁴¹ *United States v. Gotti*, 771 F. Supp. 535, 286 (E.D.N.Y. 1991)

กฎหมาย เพื่อต่อสู้คดีของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว เช่นนี้เป็นข้อยกเว้นของเอกสิทธิ โดยเจ้าพนักงานตำรวจ มีสิทธิที่จะขอหมายศาลในการค้นเพื่อยึดเอกสารที่ใช้ในการโต้ตอบกันระหว่างผู้ถูกกล่าวหา กับ ทนายความ รวมไปถึงการดักฟังการสนทนากันระหว่างผู้ถูกกล่าวหา กับทนายความได้ ซึ่งอยู่ ภายใต้กฎเกณฑ์แห่งรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 4 (Fourth Amendment) และผู้ถูกกล่าวหา ก็ไม่อาจอ้างเอกสิทธิคุ้มกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ถูกกล่าวหา กับทนายความได้เช่นเดียวกัน

มีข้อสังเกตอีกประการหนึ่ง ในกรณีของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญานั้น เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยปรึกษาคดีกับทนายความ เพื่อขอคำแนะนำทางกฎหมาย และขอความช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของเอกสิทธิ หากถ้อยคำของผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นปฏิปักษ์ต่อตัวของผู้ต้องหาหรือจำเลยแล้ว ผู้ต้องหาหรือจำเลยยังมีสิทธิที่จะไม่ให้การเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง อันอาจทำให้ตนถูกฟ้องคดีอาญา (Privilege against self - incrimination) คุ้มครอง “ถ้อยคำ” (Testimony) ของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการปรึกษาคดีกับทนายความ ซึ่งสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาที่จะไม่ให้การเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง อันอาจทำให้ตนถูกฟ้องคดีอาญา (Privilege against self - incrimination) จะไม่มีข้อยกเว้นเหมือน เอกสิทธิคุ้มกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ (Attorney - Client Privilege) นี่คือข้อแตกต่างกันระหว่าง สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาที่จะไม่ให้การเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง อันอาจทำให้ตนถูกฟ้องคดีอาญา (Privilege against self - incrimination) และเอกสิทธิคุ้มกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ (Attorney - Client Privilege)

ข้อแตกต่างกันระหว่าง สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาที่จะไม่ให้การเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง อันอาจทำให้ตนถูกฟ้องคดีอาญา (Privilege against self - incrimination) และเอกสิทธิคุ้มกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ (Attorney - Client Privilege) ในอีกประเด็นหนึ่งก็คือ สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาที่จะไม่ให้การเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง อันอาจทำให้ตนถูกฟ้องคดีอาญา (Privilege against self - incrimination) มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครอง “ถ้อยคำ” (Testimony) ของผู้ถูกกล่าวหาโดยไม่มีเงื่อนไข ส่วนเอกสิทธิคุ้มกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ (Attorney - Client Privilege) คุ้มครองการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ โดยมีเงื่อนไขสำหรับวัตถุประสงค์เพื่อ ขอคำแนะนำทางกฎหมาย หรือความช่วยเหลือทางกฎหมาย

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนมีความเห็นว่า สิทธิที่จะมีทนายความคอยช่วยเหลือผู้ถูกกล่าวหาในการต่อสู้คดี (Right to Counsel) เป็นสิทธิที่เกี่ยวข้องพันเชื่อมโยง สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาที่จะไม่ให้การเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง อันอาจทำให้ตนถูกฟ้องคดีอาญา (Privilege against self -

incrimination) และเอกสิทธิคุ้มกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ (Attorney - Client Privilege) เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกันอย่างเป็นกระบวนการเดียวกัน เพราะทั้งสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาที่จะไม่ให้เกิดการเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองอันอาจทำให้ตนถูกฟ้องคดีอาญา (Privilege against self - incrimination) และเอกสิทธิคุ้มกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ (Attorney - Client Privilege) มีความเหมือนกันตรงที่ ต่างก็คุ้มครอง “ถ้อยคำ” (Testimony) ของผู้ถูกกล่าวหา และคุ้มกันความลับในการปรึกษาคดีของผู้ถูกกล่าวหา กับทนายความ ไม่ให้บุคคลภายนอกได้ล่วงรู้ หรือได้ยินการสนทนา ก่อให้เกิดความไว้วางใจให้กับผู้ถูกกล่าวหา เพราะความไว้วางใจและการเป็นความลับคือ หัวใจของการปรึกษาคดีระหว่างผู้ถูกกล่าวหา กับทนายความนั่นเอง ซึ่งต้องขึ้นอยู่กับความเป็นส่วนตัวในการพูดคุยสนทนากันระหว่างผู้ถูกกล่าวหา กับทนายความ ดังนั้นความเป็นส่วนตัว (Right to Privacy) จึงคุ้มครองทั้ง “ถ้อยคำ” (Testimony) ของผู้ถูกกล่าวหา และการปรึกษาคดีระหว่างผู้ถูกกล่าวหา กับทนายความ

ในสถานการณ์ของการให้คำปรึกษาคดี เมื่อทนายความได้รับข้อเท็จจริง หรือได้รับข้อมูลข่าวสารจากผู้ถูกกล่าวหา ในช่วงของการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย “ถ้อยคำ” (Testimony) ของผู้ถูกกล่าวหา บุคคลใดก็ไม่อาจนำมาใช้เป็นยืนยันความผิดของผู้ถูกกล่าวหาในการพิจารณาตัดสินคดีได้ เพราะผู้ถูกกล่าวหา มีสิทธิที่จะไม่ให้เกิดการเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองอันอาจทำให้ตนถูกฟ้องคดีอาญา (Privilege against self - incrimination) และเอกสิทธิคุ้มกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ (Attorney - Client Privilege) คุ้มครองอยู่นั่นเอง ด้วยเหตุนี้ หากว่าทนายความได้ใช้ข้อมูลข่าวสารนั้นเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการแก้ไขความผิดพลาด ซึ่งเกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานที่ใช้ในการกระทำความผิดทางอาญา ยกตัวอย่างเช่น ภายหลังผู้ต้องหาบอกทนายความว่าพยานหลักฐานอยู่ที่ไหน หรือสิ่งของที่ได้มาจากการกระทำความผิดถูกเก็บไว้ที่ไหน ทนายความอาจจะแก้ไขความผิดพลาดให้พวกเขาเหล่านั้น ในกรณีเช่นนี้ ทนายความควรกระทำการให้ถูกต้องและยึดหลักวิชาชีพของนักกฎหมาย และตามหลักจริยธรรม หรือศีลธรรมที่จะต้องกระทำ โดยไม่หวังแก่ค่าตอบแทนหรือผลประโยชน์ใดๆ ในขณะเดียวกันการแสวงหาพยานหลักฐานต่างๆ ก็ขึ้นอยู่กับความสามารถในการสืบสวนสอบสวนของเจ้าพนักงานตำรวจในการแสวงหาพยานหลักฐาน ที่ต้องผ่านการค้นหาพยานหลักฐานที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อใช้ในการพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยในชั้นพิจารณาคดีของศาล

3.1.3.4 สภาพบังคับ (Sanction) ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความโดยไม่มีความเป็น การเฉพาะตัว

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาต้องการปรึกษาคดีหรือพบทนายความ ไม่ว่าจะอยู่ใน ขั้นตอนใดๆ ก็ตามที่เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญ (Critical Stages of Criminal Proceedings) ใน กระบวนการพิจารณาความอาญา หากเจ้าพนักงานของรัฐไม่จัดสถานที่หรือห้องพบทนายความ โดย ไม่มีความเป็นส่วนศักดิ์ ไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นการเฉพาะตัว ให้ผู้ถูกกล่าวหาได้พูดคุย สันทนากับทนายความแล้ว จะมีสภาพบังคับ (Sanction) ดังต่อไปนี้

ประการที่หนึ่ง ผลในทางกฎหมายแพ่ง แม้ว่ากฎเกณฑ์ในการตัดพยานหลักฐาน ที่ได้มาโดยมิชอบ (Exclusionary Rule) จะ ไม่มีผลบังคับใช้ในกรณีที่ เจ้าพนักงานของรัฐไม่จัด สถานที่หรือห้องพบทนายความ โดยไม่มีความเป็นส่วนศักดิ์ ไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็น การเฉพาะตัว

อย่างไรก็ตาม ในประเทศสหรัฐอเมริกา หากเจ้าหน้าที่ของรัฐจงใจปฏิบัติหน้าที่ โดยไม่ชอบ ผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิฟ้องเรียกค่าเสียหายจากรัฐได้ อาจกล่าวได้ว่าหลักความรับผิดชอบ ของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อผู้ถูกกล่าวหาในกรณีดังกล่าว เป็นไปตามกฎหมายละเมิดปกติ⁴² เช่น กฎหมายแห่งรัฐบาลกลาง (Federal Tort Claims Act, 1946.) ก็บัญญัติหลักเกณฑ์ว่า หากเจ้าหน้าที่ ของรัฐที่มีเจตนาร้ายจงใจปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ให้รัฐหรือองค์กรของรัฐจะต้องรับผิดชอบแทน ในกรณีดังกล่าว แต่รัฐหรือองค์กรของรัฐสามารถฟ้องไล่เบี้ยเอาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ในภายหลัง ⁴³ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกรัฐหรือหน่วยงานของรัฐฟ้องไล่เบี้ยต้องรับผิดชอบเฉพาะเมื่อตนได้ กระทำละเมิดโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้น โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องเป็น ผู้รับผิดชอบโดยตรงในผลที่ตนทำละเมิด แต่ถ้าหากว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่ไม่ถึงกับมี เจตนาร้าย กล่าวคือประมาทธรรมดาหรือไม่ร้ายแรงมากนัก รัฐหรือหน่วยงานของรัฐไม่สามารถไป ฟ้องไล่เบี้ยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องรับผิดชอบเป็นส่วนตัว⁴⁴ กฎหมายบางมลรัฐ เช่น กฎหมายมลรัฐ California ก็บัญญัติให้องค์กรของรัฐรับผิดชอบในผลแห่งการละเมิด เว้นแต่ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ

⁴² ชาญชัย แสงศักดิ์. (2546). คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่. หน้า 14-16.

⁴³ ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนสานต์. (2534, สิงหาคม). “สำคัญผิดในกฎหมาย : ปัญหาความสัมพันธ์ใน กฎหมายอาญา กฎหมายแพ่ง และกฎหมายปกครองของไทย.” วารสารกฎหมายปกครอง, 10, 2. หน้า 358-360.

⁴⁴ ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนสานต์. (2529). “บันทึก เรื่อง ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ.” วารสารกฎหมายปกครอง, 5. หน้า 276-278.

กระทำการโดยเจตนาร้าย กล่าวคือจงใจปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบ เช่นจงใจไม่ให้ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ดังนี้ เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัว

ด้วยเหตุนี้ ในประเทศสหรัฐอเมริกา หากเจ้าพนักงานของรัฐไม่จัดสถานที่หรือห้องพบทนายความ โดยไม่มีความเป็นส่วนสัก ไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นการเฉพาะตัว ให้ผู้ถูกกล่าวหาได้พบกับทนายความ ผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิฟ้องเรียกค่าเสียหายในทางแพ่งได้เท่านั้น และรัฐจะต้องชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้ถูกกล่าวหาที่เจ้าพนักงานของรัฐได้ละเมิดสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา โดยรัฐจะต้องรับผิดชอบสำหรับการกระทำที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายของเจ้าพนักงานของรัฐ ถือได้ว่าเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว แต่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐจะสามารถฟ้องไล่เบี้ยเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ต้องรับผิดชอบเป็นส่วนตัวหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่าเจ้าพนักงานของรัฐจงใจปฏิบัติหน้าที่โดยมีเจตนาร้ายหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้น

แต่ถ้าหากว่า ในกรณีที่เจ้าพนักงานของรัฐ ไม่จัดสถานที่หรือห้องพบทนายความ โดยไม่มีความเป็นส่วนสัก ไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นการเฉพาะตัว ในระหว่างที่ผู้ถูกกล่าวหาได้พูดคุยสนทนาหรือปรึกษาคดีกับทนายความ หากเจ้าพนักงานของรัฐได้ยื่นถ้อยคำของผู้ถูกกล่าวหาในการสนทนาดังกล่าว และถ้อยคำของผู้ถูกกล่าวหานำไปสู่การค้นพบพยานหลักฐานอย่างอื่น ในกรณีเช่นนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่า ถ้อยคำหรือพยานหลักฐานที่ได้มา ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีในชั้นศาลได้ เป็นไปตามกฎเกณฑ์ในการตัดพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ (Exclusionary Rule) เพราะถ้อยคำหรือพยานหลักฐานดังกล่าว จะไม่ถูกอนุญาตให้ใช้ปรักปรำผู้ถูกกล่าวหา ถือได้ว่าเป็นถ้อยคำหรือพยานหลักฐานที่ได้มาโดยผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้สมัครใจที่จะให้การนั่นเอง

ประการที่สอง ผลในทางกฎหมายอาญา ในประเทศสหรัฐอเมริกานั้น กฎหมายของมลรัฐต่างๆ ได้วางมาตรการไว้เพื่อป้องกันมิให้เจ้าพนักงานของรัฐกระทำการมิชอบด้วยกฎหมาย โดยได้บัญญัติไว้อย่างเข้มงวดว่า เมื่อผู้ต้องหาถูกจับและถูกควบคุมไว้ที่สถานีตำรวจ ผู้ต้องหาจะมีสิทธิที่จะติดต่อและพบกับทนายความของตนได้ เช่น

กฎหมายของมลรัฐ Colorado มีบทบัญญัติว่าเมื่อทนายความได้รับทราบถึงการถูกจับของผู้ต้องหาแล้ว ให้ทนายความมีสิทธิที่จะพบและปรึกษากับผู้ต้องหาได้โดยลำพังสองต่อสองที่สถานีตำรวจ การพบและปรึกษาอาจทำได้หลายครั้งตามควรแก่กรณี⁴⁵

กฎหมายของมลรัฐ Massachusetts⁴⁶ มีบทบัญญัติระบุให้เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้ควบคุมตัวผู้ต้องหาที่จะต้องแจ้งให้ผู้ต้องหาต้องทราบโดยทันทีที่มาถึงสถานีตำรวจ ถึง

⁴⁵ Colorado Code Criminal Procedure Section 38-3-403 (S.L. 1972 Chapter 44)

สิทธิของผู้ต้องหาที่จะโทรศัพท์ติดต่อกับทนายความของตน และผู้ต้องหาที่มีสิทธิตามกฎหมายที่จะใช้โทรศัพท์ติดต่อได้ภายในหนึ่งชั่วโมง หลังจากได้รับแจ้งให้ทราบถึงสิทธิดังกล่าวแล้ว

ในคดี *Commonwealth v. Jones*⁴⁷ หากเจ้าพนักงานผู้ควบคุมผู้ต้องหาปฏิเสธไม่ยินยอมให้ผู้ต้องหาได้ใช้โทรศัพท์ติดต่อกับทนายความ ศาลของมลรัฐ Massachusetts จะไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานต่างๆ ที่ได้มา หลังจากไม่ยินยอมให้ใช้โทรศัพท์

กฎหมายของมลรัฐ California ได้มีบทบัญญัติลงโทษทางอาญาในระดับ Misdemeanor แก่เจ้าพนักงานผู้ซึ่งไม่ยอมให้ผู้ต้องหาใช้โทรศัพท์ติดต่อกับทนายความหรือญาติมิตรของผู้ต้องหา⁴⁸

ในมลรัฐ California การที่เจ้าพนักงานผู้ละเลยไม่ยินยอมให้ทนายความได้พบและปรึกษากับผู้ต้องหา เจ้าพนักงานอาจมีความผิดฐาน Misdemeanor⁴⁹

กฎหมายของมลรัฐ Illinois ได้บัญญัติลงโทษทางอาญาแก่เจ้าพนักงานผู้จงใจละเลยไม่แจ้งให้ผู้ต้องหาทราบถึงสิทธิที่จะใช้โทรศัพท์ติดต่อกับทนายความ หรือญาติมิตรด้วย⁵⁰ ในมลรัฐ Illinois การแจ้งให้ผู้ต้องหาได้ทราบถึงสิทธิที่จะใช้โทรศัพท์ไม่ต้องทำด้วยวาจา แต่จะต้องมีการตีพิมพ์ประกาศไว้ในทุกๆ ห้องของสถานีตำรวจ เว้นแต่ห้องขังในบริเวณที่สามารถแลเห็นได้ง่าย และโดยใช้ตัวอักษรตัวโต เพื่อให้ทราบถึงสิทธิที่จะใช้โทรศัพท์ดังกล่าว

กฎหมายของมลรัฐ New Hampshire มีบทบัญญัติระบุให้เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานที่จะต้องถามนามของทนายความของผู้ต้องหาและเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานจะต้องจัดการแจ้งให้ทนายความของผู้ต้องหาได้รับทราบถึงการถูกจับกุม และการถูกควบคุมตัวของผู้ต้องหาด้วย⁵¹

3.2 ประเทศอังกฤษ

สิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ถือได้ว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่มีมาจากการเคารพในศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ ซึ่งบุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นส่วนตัวที่ใครจะล่วงละเมิดมิได้ จึงต้องออกกฎหมายที่เป็นการคุ้มครองและรับรองสิทธิขั้นพื้นฐาน

⁴⁶ Massachusetts Laws Annotated. Chapter 276, Section 33 A (1972)

⁴⁷ *Commonwealth v. Jones*, 287 N.E. 2d 599 (Mass. 1972)

⁴⁸ California Penal Code, section 851.5 (b) (1970)

⁴⁹ California Penal Code. Section 825 (1970)

⁵⁰ Illinois Annotated Statutes, Chapter 38, Section 103-8 (Smith - Hurd, 1970))

⁵¹ New Hampshire Revised Statutes annotated 594 : 15 (1955)

ต่างๆ เพื่อป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจเกินขอบเขต เข้ามาจำกัดสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ถูกกล่าวหา ปกป้องการต่อสู้คดีอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ละเมิดสิทธิตามกฎหมาย หรือกระทบต่อศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ของผู้ถูกกล่าวหา

ในประเทศอังกฤษ ถือได้ว่าเป็นต้นกำเนิดของเอกสิทธิคุ้มครองความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ (Attorney - Client Privilege) วางเป็นหลักคุ้มครองสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว เมื่อผู้ถูกกล่าวหาต้องการที่จะพูดคุยกับทนายความ รัฐจะต้องจัดเตรียมสถานที่ ให้มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นการเฉพาะตัว ให้กับผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความ ซึ่งประเทศอังกฤษให้ความสำคัญกับสิทธิดังกล่าวนี้มาก ไม่ว่าจะเป็นการจัดเตรียมหาทนายความให้ผู้ถูกกล่าวหา ให้สิทธิผู้ถูกกล่าวหาต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ และมีห้องให้ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว

3.2.1 ที่มาและความหมายเกี่ยวกับสิทธิ

อาจกล่าวได้ว่า ประเทศอังกฤษมีแนวความคิดในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนทางอาญา เกิดขึ้นและมีบทบัญญัติรับรองสิทธิก่อนการตรามาตรฐานสากลของสหประชาชาติอีก ทั้งนี้คงจะเห็นได้จากกฎบัตร Magna Carta, 1212 และ Bill of Rights, 1688⁵² สำหรับกฎหมายอังกฤษจะมีกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่มีผลใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันเป็นหลักในการคุ้มครองสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.2.1.1 กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

กระบวนการพิจารณาคดีอาญาในประเทศอังกฤษ มีวิวัฒนาการเป็นเวลายาวนาน จนกระทั่งปี ค.ศ. 1984 ฝ่ายนิติบัญญัติจึงได้ออกกฎหมาย โดยรวบรวมระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมายต่างๆ รวมทั้งกฎของศาล (Judges' Rules) ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน และการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีอาญาหรือ The Police and Criminal Evidence Act 1984 หรือเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า "PACE" และ Code of Practice เป็นการรวบรวมไว้ให้เป็นฉบับเดียวกัน เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการทำงานและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหา ในการถามคำให้การโดยพนักงานสอบสวน ซึ่งจะต้องแจ้งสิทธิในการได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย (legal aid) หรือการปรึกษากับทนายความเป็นการเฉพาะตัว (PACE มาตรา 58) ให้กับเขาก่อน สิทธิผู้ต้องหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว จำเป็นจะต้องมีการบังคับใช้สิทธิและจะต้องให้

⁵² ฌรงค์ ใจหาญ และคณะ ก เล่มเดิม. หน้า 47.

ผู้ต้องหาสามารถใช้สิทธิได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการแจ้งสิทธิให้ผู้ถูกควบคุมได้รับรู้ถึงสิทธิของเขา

The Police and Criminal Evidence Act 1984 จะมีการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกจับผู้ต้องหาหรือจำเลย โดยการมีทนายความให้คำแนะนำทางกฎหมาย กล่าวได้ว่าเป็นการเข้าถึงคำแนะนำด้านกฎหมาย (Access to legal advice) เพื่อให้ผู้ถูกจับ ผู้ต้องหาหรือจำเลย มีสิทธิในการต่อสู้คดี ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ กล่าวคือ

การแจ้งสิทธิ

เมื่อผู้ถูกควบคุมมีสิทธิที่จะพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ก็ต้องให้ผู้ถูกควบคุมได้รับรู้ถึงการมีสิทธิขั้นพื้นฐานต่างๆ ของเขา ในเวลาที่ถูกจับกุม หรือถูกจับกุมแล้วนำตัวมาที่สถานีตำรวจ หรืออยู่ในระหว่างการถูกควบคุมตัวที่สถานีตำรวจแล้ว เพื่อที่จะให้ผู้ต้องหาได้ใช้สิทธิของเขาได้ ดังนั้น เมื่อมีการจับกุมตัวผู้ต้องสงสัยหรือมีการควบคุมตัวบุคคลใดโดยเจ้าพนักงานตำรวจ จะต้องทำการบันทึกการควบคุมตัว (Custody Records) และทำการบันทึกคำให้การของผู้ต้องสงสัย ที่เกิดขึ้นนอกสถานีตำรวจ เพื่อรวบรวมเป็นพยานหลักฐาน เมื่อบันทึกแล้วและทำการรวบรวมเอกสารทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง ก่อนที่จะนำตัวผู้ต้องสงสัยไปกักขัง ตำรวจก็จะต้องทำการแจ้งสิทธิต่างๆ แก่ผู้ต้องสงสัย โดยไม่ชักช้าและการแจ้งสิทธิแก่ผู้ต้องสงสัยนี้จะต้องให้ผู้ต้องสงสัยลงลายมือชื่อในบันทึกการควบคุม ถ้าเขาปฏิเสธที่จะลงลายมือชื่อ ตำรวจต้องบันทึกเหตุที่เขาปฏิเสธนั้นด้วย⁵³

เมื่อตำรวจรวบรวมเอกสารทั้งหมดเสร็จสิ้นแล้ว จะต้องแจ้งผู้ต้องสงสัยให้ทราบถึงสิทธิต่างๆ ของเขา และจัดให้เป็นไปตามสิทธิเมื่อผู้ต้องสงสัยเรียกร้องอย่างไม่ชักช้า โดยจะต้องแจ้งสิทธิแก่ผู้ต้องสงสัยว่า⁵⁴

1. ผู้ต้องสงสัยมีสิทธิที่จะแจ้งให้คนอื่นทราบว่า ตนถูกควบคุมอยู่ที่สถานีตำรวจ
2. ผู้ต้องสงสัยมีสิทธิที่จะปรึกษาทนายความเป็นการเฉพาะตัว โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ

3. ผู้ต้องสงสัยมีสิทธิที่จะได้ศึกษา Code of Practice

การที่บัญญัติให้ตำรวจ ผู้รับตัวผู้ถูกจับมาควบคุมตัวที่สถานีตำรวจ จะต้องมีหน้าที่แจ้งให้ผู้ต้องสงสัยทราบว่า เขามีสิทธิแจ้งให้คนอื่นทราบว่า เขาถูกควบคุมอยู่เพื่อให้ผู้ถูกจับหรือผู้ถูกควบคุม บอกให้คนอื่นได้รู้ว่าเขาถูกควบคุมอยู่ เพื่อให้ผู้ถูกจับหรือผู้ถูกควบคุมบอกให้คนอื่น

⁵³ The Police and Criminal Evidence Act 1984 Code of Practice C 3.2

⁵⁴ The Police and Criminal Evidence Act 1984 Code of Practice C 3.1

อื่นได้รู้ว่าเขาถูกควบคุมตัวอยู่ที่สถานีตำรวจไหน และเป็นการให้เขาได้ปรึกษาคนใกล้ชิด อันเป็นการลดความกดดันและอาจจะให้บุคคลนั้นมาประกันตัวเขาออกไปโดยเร็วที่สุดด้วย

การแจ้งให้ผู้ถูกควบคุมหรือผู้ต้องสงสัยทราบว่า เขามีสิทธิที่จะปรึกษากับทนายความเป็นการส่วนตัว โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ไม่ว่าจะเป็นการเขียนจดหมายหรือโทรศัพท์ การแจ้งสิทธิแก่ผู้ถูกควบคุมตัวเป็นเพียงการแจ้งให้ผู้ถูกควบคุมเข้าใจสิทธิของตนและผู้แจ้งต้องกระทำโดยไม่ชักช้า⁵⁵ อีกทั้งภายในสถานีตำรวจ จะต้องมิปิดประกาศการโฆษณาสิทธิในการให้คำแนะนำทางกฎหมายจะต้องปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดในบริเวณที่มีการตั้งข้อกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญาในทุกๆ สถานีที่ตาม PACE Code of Practice C 6.3

สิทธิอื่นๆ คือการแจ้งผู้ต้องสงสัยว่า มีสิทธิที่จะศึกษา Code of Practice เพื่อให้ผู้ต้องสงสัยได้ทำการศึกษาดังสิทธิต่างๆ ของตน

ประเทศอังกฤษ ตำรวจจะต้องแจ้งสิทธิต่างๆ ดังที่กล่าวไปแล้ว และเมื่อใดมีการถามคำให้การ ซึ่งอาจเป็นกรณีระหว่างรอทนายความ⁵⁶ ในทางปฏิบัติพนักงานสอบสวนอาจจะเตือนผู้ต้องหาถึงสิทธิในการปรึกษากับทนายความ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายอีกครั้งด้วย ก่อนที่จะให้คำเตือนถึงสิทธิที่จะไม่ให้การ เพื่อให้แน่ใจว่าผู้ต้องสงสัยรู้ถึงสิทธิของตนแล้ว เว้นเสียแต่ว่า มีทนายความอยู่ร่วมกันกับผู้ต้องสงสัยอยู่แล้ว

ในคดี R. v. Pall⁵⁷ ในกรณีที่บุคคลใดมาให้อัยคำที่สถานีตำรวจโดยความสมัครใจของเขาเอง พนักงานสอบสวนไม่จำเป็นต้องแจ้งสิทธิ แต่ถ้ามีเหตุที่น่าเชื่อถือว่าเขาจะเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด การแจ้งสิทธินั้นก็ก็เป็นเรื่องที่ขาดไม่ได้ แต่ต้องบอกเขาว่า เขาถูกสงสัยว่ากระทำความผิดแต่ยังไม่ถูกจับกุม จำเป็นต้องถูกควบคุมตัวเพื่อตอบคำถาม ซึ่งหากผู้ต้องสงสัยต้องการทนายความ ตำรวจก็จะหาทนายความมาให้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เมื่อมีพยานหลักฐานเพียงพอว่าเขาอาจเป็นผู้กระทำความผิด จึงทำการจับกุมพร้อมกับทำการแจ้งสิทธิทันที แล้วจึงทำการสอบปากคำได้

เมื่อมีการควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยแล้ว ผู้ต้องสงสัยมีสิทธิที่จะขอพบทนายความเป็นการส่วนตัวได้ตลอดเวลา ไม่ว่าข้อกล่าวหาจะเป็นความผิดร้ายแรง หรือความผิดเล็กน้อยตาม PACE มาตรา 58 (1) การได้รับคำปรึกษาทางกฎหมาย (Right to legal advice) มีความสำคัญมากในการปกป้องคุ้มครองบุคคลที่ถูกควบคุมหรือกักขัง หรือถูกกักขังในระหว่างการสอบสวนตาม

⁵⁵ The Police and Criminal Evidence Act 1984 Code of Practice C 6.1

⁵⁶ The Police and Criminal Evidence Act 1984 Code of Practice C 11.2

⁵⁷ R. v. Pall. (1992). Crim. L.R. 126. C.A.

PACE มาตรา 58 จึงต้องจัดหาทนายความให้ผู้ต้องสงสัย รวมถึงสิทธิที่จะมีทนายความอยู่ร่วมด้วยกับผู้ต้องสงสัย ในระหว่างการถามคำให้การด้วย⁵⁸

หรือทนายความอาจจะไม่อยู่ร่วมด้วยกับผู้ต้องสงสัย หากมีการร้องขอให้ทนายความไม่อยู่ร่วมกับผู้ต้องสงสัยในระหว่างการสอบปากคำ ซึ่งทนายความอาจร้องขอให้ไม่อยู่ร่วมกับผู้ต้องสงสัยในการถามคำให้การได้ 2 กรณี คือ กรณีแรกผู้ต้องสงสัยขอร้องให้ออกไปเอง โดยพนักงานสอบสวนต้องอธิบายว่าการให้ทนายความออกไปแล้ว อาจให้ทนายความคนอื่นเข้ามาอีกได้ หรืออีกกรณีหนึ่งคือ ความประหลาดของทนายความ อาจทำให้ไม่สามารถสอบปากคำ หรือสอบสวนผู้ต้องสงสัยได้อย่างเต็มที่ อันเป็นการทำให้เกิดการขัดขวางตำรวจในการสอบสวนคดีได้ จึงต้องป้องกันไว้ก่อน โดยดูจากความพร้อมของผู้ต้องหาด้วย อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีองค์ประกอบอีกมากขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเป็นรายคดีไปในการดูว่า เมื่อใดที่ทนายความควรจะถูกขอให้ไม่อยู่ร่วมกับผู้ต้องสงสัย

3.2.2 วิธีการจัดการเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว

วิธีการจัดการให้ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวในประเทศอังกฤษ

(1) ภายในสถานีตำรวจ เมื่อผู้ถูกควบคุมตัวถูกนำตัวมาที่สถานีตำรวจ และผู้ถูกควบคุมตัวต้องการปรึกษาทนายความภายในสถานีตำรวจจะมีห้องที่มีลักษณะเฉพาะเป็นพิเศษ มีความเป็นส่วนตัวโดยห้ามไม่ให้บุคคลภายนอกเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการปรึกษาคดีระหว่างผู้ถูกควบคุมตัวกับทนายความ⁵⁹ ดังนั้นหากทนายความต้องการความปลอดภัยในระหว่างการให้คำปรึกษาคดีแก่ผู้ถูกควบคุมตัว ภายในห้องให้คำปรึกษาคดีจะมีสัญญาณเตือนภัยให้ทนายความได้ใช้สัญญาณเตือนภัยบอกเจ้าหน้าที่ตำรวจนอกห้องให้คำปรึกษาคดีเข้ามาคุ้มครองป้องกันผู้ต้องหาทำร้ายทนายความ⁶⁰

(2) ภายในเรือนจำ เมื่อผู้ถูกกล่าวหาถูกกักขังในเรือนจำในระหว่างการถูกดำเนินคดีทางอาญา หากผู้ถูกกล่าวหาต้องการพบทนายความ หรือทนายความต้องการพบผู้ถูกกล่าวหาแล้ว

⁵⁸ The Police and Criminal Evidence Act 1984 Code of Practice C 6.6

⁵⁹ Exclusive : inside Paddington green police station < prison photography. Retrieved February, 14, 2011, from <http://prisonphotography.wordpress.com/2011/01/31/exclusive-inside-paddington-green-police-station>.

⁶⁰ Criminal Solicitor Dot Net : Home Office Circular 34/2007. Retrieved January, 9, 2011, from <http://www.criminalsolicitor.net/forum/from-posts.asp?TID=2898>.

ภายในเรือนจำจะมีห้องที่มีความเป็นส่วนตัว เพื่อให้ทนายความได้พูดคุยสนทนาปรึกษาคดีกับลูกความของตน ซึ่งทนายความสามารถเข้าพบผู้ถูกกล่าวหาในเรือนจำได้บ่อยเท่าที่จำเป็น⁶¹

(3) ภายในที่ทำการศาล จะมีห้องให้คำปรึกษาคดีระหว่างทนายความกับลูกความของตน ซึ่งเป็นห้องที่มีความเป็นส่วนตัว และผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิปรึกษาคดีกับทนายความของตนทั้งก่อนหรือหลังการพิจารณาคดีของศาล⁶²

3.2.3 ผลของการไม่จัดสถานที่ให้มีความเป็นการเฉพาะตัว

ผลของการไม่จัดสถานที่ให้มีความเป็นการเฉพาะตัว ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความโดยไม่มีมีความเป็นการเฉพาะตัวนั้น หากเจ้าพนักงานของรัฐได้กระทำการละเมิดสิทธิดังกล่าว อาจแยกพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

3.2.3.1 การรับฟังคำให้การผู้ถูกกล่าวหาของศาล

PACE มาตรา 78 วางหลักกฎหมายไว้ว่า

“การกำจัดพยานหลักฐานที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (Exclusion of unfair evidence).

(1) ในกระบวนการพิจารณาใดๆ ศาลอาจปฏิเสธ ไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานซึ่งโจทก์ประสงค์จะอ้างอิง หากปรากฏต่อศาลเมื่อได้คำนึงถึงพฤติการณ์ทั้งปวงรวมทั้งพฤติการณ์ที่ได้มาซึ่งพยานหลักฐานนั้นว่าการรับฟังพยานหลักฐานนั้นจะก่อให้เกิดผลเสียต่อความเป็นธรรมของกระบวนการพิจารณาคดีถึงขนาดที่ว่าศาลไม่ควรรับฟังพยานหลักฐานนั้น

(2) บทบัญญัติแห่งมาตรานี้ไม่มีผลกระทบต่อบทบัญญัติต่างๆ ของกฎหมายซึ่งบังคับให้ศาล ไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐาน”

จะเห็นได้ว่าบทบัญญัตินี้ได้ให้อำนาจศาลในการใช้ดุลพินิจที่จะรับฟังหรือปฏิเสธพยานหลักฐานได้ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แวดล้อมทั้งปวงรวมทั้งพฤติการณ์ที่ทำให้ได้มา (Obtained) ซึ่งพยานหลักฐานนั้นด้วย⁶³

⁶¹ Prison Visits - Falsely Accused - Falselyaccused. Co. UK. Retrieved January, 10, 2011, from <http://www.Legalappeal.co.uk/prisonvisits.php>.

⁶² Video Linking - - Ni Prison Service. Retrieved January, 19, 2011, from <http://www.niprisonservice.gov.uk/module.cfm/opt/15/area>.

⁶³ Police and Criminal Evidence Act 1984. Retrieved January, 13, 2011, from <http://www.Legislation.gov.uk/ukpga/1984/60/section/78>.

อย่างไรก็ดี เนื่องจากมาตราดังกล่าวนี้นี้ไม่มีผลต่อบทบัญญัติต่างๆ ของกฎหมายที่จะบังคับให้ศาลไม่รับฟังพยานหลักฐาน ดังนั้นหากเป็นกรณีของพยานวัตถุ หรือพยานเอกสาร ที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจรับฟังพยานวัตถุ หรือพยานเอกสารที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายได้

แต่ในกรณีของการรับสารภาพโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ศาลไม่มีอำนาจใช้ดุลพินิจรับฟังเป็นพยานหลักฐานโดยเด็ดขาด เช่น การรับสารภาพซึ่งได้มาจากการกดขี่ข่มเหง หรือโดยพฤติการณ์ที่ทำให้พยานหลักฐานไม่น่าเชื่อถือแล้ว (Unreliable) จึงต้องห้ามศาลรับฟังการรับสารภาพที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเสมอ โดยศาลไม่อาจใช้ดุลพินิจในการรับฟังได้⁶⁴ เช่น

ในกรณีที่เจ้าพนักงานตำรวจไม่ได้แจ้งสิทธิแก่ผู้ถูกกล่าวหา (not told his right) กล่าวคือ

1. แจ้งให้คนอื่นทราบว่า ตนถูกควบคุมตัวที่สถานีตำรวจ
2. มีสิทธิปรึกษาทนายความเป็นการเฉพาะตัว โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย
3. ผู้ต้องสงสัยมีสิทธิที่จะได้ศึกษา Code of Practice

ในคดี R. v. Absolam.⁶⁵ ในกรณีที่เจ้าพนักงานตำรวจไม่ได้แจ้งสิทธิแก่ผู้ถูกกล่าวหาว่าเขามีสิทธิแจ้งให้คนอื่นทราบว่า ตนถูกควบคุมตัวที่สถานีตำรวจ มีสิทธิปรึกษาทนายความเป็นการเฉพาะตัว โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย และผู้ต้องสงสัยมีสิทธิที่จะได้ศึกษา Code of Practice ก่อนที่จะถามคำให้การ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจมีวัตถุประสงค์ของการถามคำให้การเพื่อให้มีการรับสารภาพ ในความผิดที่ร้ายแรง จึงต้องห้ามศาลรับฟังการรับสารภาพที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยศาลไม่อาจใช้ดุลพินิจในการรับฟังได้⁶⁶

ดังนั้น ในกรณีที่เจ้าพนักงานตำรวจไม่ได้แจ้งสิทธิแก่ผู้ถูกกล่าวหา จึงต้องห้ามศาลรับฟังการรับสารภาพที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายโดยเด็ดขาด⁶⁷

หรือในกรณีที่ไม่ให้ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความ (not given access to a solicitor)

ในคดี R. v. Samuel.⁶⁸ เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ปฏิเสธที่จะให้ Samuel ได้พบกับทนายความ ตาม PACE มาตรา 58 (8) ตำรวจไม่อนุญาตตามคำร้องขอพบทนายความด้วยเหตุผล

⁶⁴ M.D.A. Freeman. (1985). **Police and Criminal Evidence Act 1984**. p. 127.

⁶⁵ R. v. Absolam. (1989) 88 Cr.App.R.332; (1988) Crim.L.R.748, C.A.

⁶⁶ Michael Zander. (1995). **The Police And Criminal Evidence Act 1984**. pp. 184-185.

⁶⁷ R. v. Gokan and Hassan, sub nom. Beycan. (1990) Crim.L.R.185

R. v. Oransaye. (1993) Crim.L.R.722. C.A.

R. v. Sanusi. (1992) Crim.L.R.43, C.A.

ที่ว่า มีความเสี่ยงที่จะให้ Samuel ได้พบกับทนายความ เพราะกลัวว่าจะทำให้ผู้ร่วมกระทำความผิดคนอื่นได้รับการเตือนภัยจากทนายความเมื่อ Samuel ได้เล่าข้อเท็จจริงให้ทนายได้รับทราบ⁶⁸

ดังนั้น หากเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ให้ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความ เหล่านี้ล้วนต้องห้ามศาลรับฟังคำรับสารภาพของผู้ถูกกล่าวหาทั้งสิ้น⁶⁹

ในกรณีของ “พยานวัตถุ” หรือ “พยานเอกสาร” นั้น ศาลมีอำนาจรับฟังพยานวัตถุ พยานเอกสารที่ได้มาจากการค้นโดยมิชอบได้ หากศาลเห็นว่าพยานหลักฐานนั้นสามารถพิสูจน์ความผิดของจำเลยที่ถูกค้นโดยมิชอบนั้นได้ แต่ศาลอังกฤษมีดุลพินิจ (discretion) ที่จะ “ไม่รับฟัง” พยานวัตถุหรือพยานเอกสารนั้นๆ ได้ หากการรับฟังนั้นจะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่จำเลย

ในคดีซึ่งถือได้ว่าเป็นบรรทัดฐานในเรื่องนี้ของกฎหมายอังกฤษคือคดี Kuruma v. R. (1995 A.C. 197) ผู้พิพากษา Lord Goddard ได้วินิจฉัยวางหลักในเรื่องนี้ไว้ว่า หากพยานวัตถุ นั้นสามารถพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีความผิด พยานวัตถุนั้นก็รับฟังได้ โดยศาลไม่ต้องคำนึงว่าพยานวัตถุนั้นจะได้มาอย่างไร แต่ศาลก็ย่อมมี “ดุลพินิจ” ที่จะไม่รับฟังพยานวัตถุนั้น หากการรับฟังอย่างเคร่งครัดนั้นจะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่จำเลย (the judge always has a discretion to disallow evidence if the strict rules of admissibility would operate unfairly against the accused)⁷¹

ศาลอังกฤษรับฟัง “พยานวัตถุ” ที่ได้มาโดยมิชอบเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของจำเลยปรากฏเป็นหลักฐานมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1870 ในคดี Jones v. Owen (1870, 34 J.P. 759) โดยศาลรับฟังลูกปลาแซลมอนเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของจำเลยซึ่งถูกฟ้องในความผิดฐานจับปลาโดยผิดกฎหมาย (unlawful fishing) แม้ว่าลูกปลาแซลมอนนั้นจะมาจากการค้นตัวจำเลยโดยมิชอบก็ตาม โดยในคดีนี้ผู้พิพากษา Mellor ได้วินิจฉัยวางหลักไว้ว่า

จะเป็นอุปสรรคอย่างน่าสะพรึงกลัวต่อการบริหารกระบวนการยุติธรรม หากศาลวินิจฉัยว่าพยานวัตถุไม่สามารถใช้รับฟังในการพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้เพราะพยานวัตถุ

⁶⁸ R. v. Samuel. (1988) Q.B.615; (1988) 2 W.L.R.920, C.A.

⁶⁹ Michael Zander. (1995). **The Police And Criminal Evidence Act 1984.** pp. 232-238.

⁷⁰ R. v. Chung. (1991) 92 Cr.App.R.314; (1991) Crim.L.R.622, C.A.

R. v. Parris. (1989) 89 Cr.App.R.68; (1989) Crim.L.R.214, The Times, November 2, 1988, C.A.

R. v. Silcott. Braithwaite and Raghip, The Times, December 9, 1991, C.A.

R. v. Walsh. (Gerald Frederick) (1990) 91 Cr.App.R.161; (1989) Crim.L.R.822, C.A.

⁷¹ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2551). **คำอธิบายหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการดำเนินคดีในชั้นตอนก่อนการพิจารณา.** หน้า 16.

นั้นได้มาโดยมิชอบ (It would be a dangerous obstacle to the administration of justice if we were to hold, because evidence was obtained by illegal means, it could not be used against a party charged with an offence.)⁷²

หลักดังกล่าวข้างต้นของกฎหมายอังกฤษ หมายถึงเฉพาะกรณีที่พยานหลักฐานนั้นคือ “พยานวัตถุ พยานเอกสาร” เท่านั้น ศาลอังกฤษกล่าวไว้ชัดว่า หลักการรับฟังดังกล่าวไม่เกี่ยวกับคำรับสารภาพที่ได้มาโดยไม่สมัครใจ ซึ่งก็หมายความว่าหากเป็นคำรับสารภาพโดยไม่สมัครใจ (เช่น เพราะพนักงานสอบสวนจูงใจ ข่มขู่ ฯลฯ) คำรับสารภาพนั้น “รับฟังไม่ได้” (inadmissible) โดยศาลจะใช้ดุลพินิจรับฟังไม่ได้เป็นอันขาด พยานหลักฐานที่ศาลอังกฤษอาจใช้ดุลพินิจรับฟังได้แม้จะได้มาโดยมิชอบ หมายถึงพยานวัตถุ หรือพยานเอกสารเท่านั้น ไม่รวมถึงคำรับสารภาพโดยไม่สมัครใจ

ในกรณีที่คำรับสารภาพที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายต้องห้ามศาลใช้ดุลพินิจรับฟังเป็นพยานหลักฐานลงโทษผู้ถูกกล่าวหาแล้ว ยังมีพยานอีกประเภทหนึ่งที่ศาลจะใช้ดุลพินิจรับฟังไม่ได้เป็นอันขาด กล่าวคือ พยานที่มีเอกสิทธิ์ตามกฎหมาย⁷³ ซึ่งถูกบัญญัติไว้ใน PACE มาตรา 10 อันเป็นการส่งเสริมเป้าหมายของวัตถุประสงค์ของกระบวนการดำเนินคดีทางอาญาที่ถูกคุ้มครองโดยมีเอกสิทธิ์ตามกฎหมาย ภายใต้หัวข้อนี้เอกสิทธิ์ตามกฎหมาย หมายถึง การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ให้คำปรึกษาทางกฎหมายและลูกความของเขาหรือตัวแทนซึ่งเป็นบุคคลอื่นของลูกความได้ทำการติดต่อกับทนายความเพื่อขอคำแนะนำทางกฎหมายถึงลูกความซึ่งเป็นตัวการอันมีเอกสิทธิ์คำแนะนำทางกฎหมายไม่จำเป็นที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางกฎหมายก็ได้ และเอกสิทธิ์จะติดไปกับการติดต่อสื่อสารระหว่างที่ปรึกษากฎหมายกับลูกความของเขา และยังรวมถึงตัวแทนของลูกความของเขาด้วย รวมทั้งการติดต่อสื่อสารที่ทำเพื่อวัตถุประสงค์ของการกระทำการใดๆ ระหว่างทนายความ ลูกความ และตัวแทนของลูกความ และกับบุคคลอื่นๆ อีกทั้ง เอกสิทธิ์จะติดไปกับเอกสารโดยทั่วไป ที่ใช้ติดต่อกันระหว่างลูกความกับทนายความ ซึ่งถูกคุ้มครองโดยมีเอกสิทธิ์

สรุป ศาลอังกฤษสามารถใช้ดุลพินิจรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายได้เฉพาะพยานวัตถุ พยานเอกสาร ส่วนคำรับสารภาพที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายต้องห้ามศาลรับฟังเป็นพยานหลักฐานลงโทษผู้ถูกกล่าวหาโดยเด็ดขาด รวมทั้งพยานหลักฐานที่มีเอกสิทธิ์ตามกฎหมายนั้นคือ เอกสิทธิ์คุ้มกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ถูกกล่าวหา กับทนายความด้วย

⁷² เกียรติขจร วังนะสวัสดิ์. เล่มเดิม. หน้า 17.

⁷³ Richard Stone. (1985). *Entry, Search and Seizure*. pp. 54-55.

แต่ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความโดยไม่มีความเป็นกรณีเฉพาะตัว ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาต้องการปรึกษาคดีหรือพบทนายความ ไม่ว่าจะอยู่ในขั้นตอนตามกระบวนการวิธีพิจารณาความอาญาใดๆ ก็ตาม หากเจ้าพนักงานของรัฐไม่จัดสถานที่หรือห้องพบทนายความ โดยไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นการเฉพาะตัว ให้ผู้ถูกกล่าวหาได้พูดคุยสนทนากับทนายความแล้ว จะไม่ส่งผลถึงการพิจารณาคดีในชั้นศาล ซึ่งแตกต่างจากหลักเกณฑ์ในการรับฟังพยานหลักฐาน ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวมาข้างต้น

อย่างไรก็ดี กฎหมายของประเทศอังกฤษ ก็ได้บัญญัติหลักการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวไว้ และในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ทำการฝ่าฝืน กล่าวคือ ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยพบทนายความโดยไม่มีเป็นส่วนตัวแล้ว จะไม่ส่งผลถึงการพิจารณาคดีในชั้นศาลก็ตาม แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐในประเทศอังกฤษ ก็ได้ปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศตนอย่างเคร่งครัด โดยดำเนินการให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ประกอบกับ ในประเทศอังกฤษจะมีพนักงานควบคุม (Custody officer) ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ไม่มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับความผิดอาญาซึ่งได้รับแต่งตั้งตาม มาตรา 36 ของ PACE โดยมีหน้าที่ตรวจสอบความจำเป็นในการควบคุม และการปฏิบัติต่อผู้ถูกกล่าวหาของตำรวจให้สอดคล้องกับกฎหมาย⁷⁴ โดยพนักงานควบคุม (Custody officer) จะคอยตรวจสอบการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ดำเนินการจัดเตรียมสถานที่ให้ผู้ถูกกล่าวหาได้พบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจของประเทศอังกฤษจะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย

3.2.3.2 สิทธิในการต่อสู้คดีหรือให้การโดยสมัครใจ

ในประเทศอังกฤษ วัตถุประสงค์ของเอกสิทธิในการคุ้มกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ (Attorney - Client Privilege) ได้ถูกสนับสนุนโดยตลอดมา เพื่อที่จะทำให้ลูกความมีอิสระที่จะขอคำแนะนำทางกฎหมาย และมีอิสระในการติดต่อสื่อสารกับทนายความ โดยมีเอกสิทธิคุ้มกันในระหว่างการปรึกษาคดี โดยตั้งอยู่บนเหตุผลอันเป็นรากฐานของการคุ้มครองการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ ซึ่งถูกสร้างขึ้นเพื่อให้ได้รับคำแนะนำทางกฎหมาย หรือความช่วยเหลือทางกฎหมาย เพื่อที่จะให้ลูกความได้เปิดเผยข้อเท็จจริงได้มากยิ่งขึ้น และเพื่อที่จะได้เปิดเผยข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับประเด็นต่างๆ ที่สำคัญให้กับทนายความของเขาได้รับทราบ แม้ว่าข้อเท็จจริงที่เปิดเผยจะถึงขนาดที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่ลูกความ และทำให้ลูกความรู้สึกอับอายก็ตาม เพราะการเปิดเผยข้อเท็จจริงโดยครบถ้วนของลูกความ ช่วยเหลือลูกความได้รับคำแนะนำทางกฎหมายที่มีความสมบูรณ์ ทำให้

⁷⁴ ฌรงค์ ใจหาญ และคณะ ก เล่มเดิม. หน้า 49.

ถูกความมีความเข้าใจในภาระหน้าที่ของเขาและความรับผิดชอบภายใต้กฎหมายได้มากที่สุด ซึ่งในอีกด้านหนึ่งจะเพิ่มประสิทธิภาพให้กับนักกฎหมายที่จะให้ความช่วยเหลือได้มากยิ่งขึ้นเช่นกัน

สิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ในประเทศอังกฤษนั้น หากรัฐไม่จัดสถานที่ให้ผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ย่อมส่งผลกระทบต่อสิทธิในการต่อสู้คดีของผู้ถูกกล่าวหา ทำให้ผู้ถูกกล่าวหาไม่มีอิสระที่จะขอคำแนะนำทางกฎหมาย และไม่มีอิสระในการติดต่อสื่อสารกับทนายความ ดังนั้นกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศอังกฤษจึงได้บัญญัติหลักเกณฑ์คุ้มครอง สิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ได้ในทุกขั้นตอนของการดำเนินการตามกระบวนการพิจารณาคดีในทางอาญา

3.2.3.3 ความเป็นเอกสิทธิในการปรึกษาคดีระหว่างผู้ถูกกล่าวหา กับทนายความซึ่งต้องเป็นความลับ

เอกสิทธิคุ้มครองความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความนั้น (Attorney - Client Privilege) เริ่มปรากฏครั้งแรก ในศตวรรษที่ 16 โดยในช่วงแรกเอกสิทธิมีต้นกำเนิดมาจากกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน ตามระบบกฎหมาย Common Law ของประเทศอังกฤษ ซึ่งพยานหลักฐานใดที่มีเอกสิทธิคุ้มครองอยู่ บุคคลใดจะนำมาใช้พิสูจน์ความผิดของผู้ทรงเอกสิทธินั้นไม่ได้ ถึงแม้ว่าในทางทฤษฎีนั้น ในช่วงแรกเอกสิทธิคุ้มครองความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ถูกกล่าวหา กับทนายความ เอกสิทธิดังกล่าวจะเป็นการคุ้มครองทนายความที่ให้คำแนะนำแก่บุคคลทั่วไป หรือลูกความ ซึ่งเอกสิทธิคุ้มครองทนายความ ก่อให้เกิดความซื่อสัตย์และความมีจริยธรรมของทนายความ โดยมีจุดประสงค์เพื่อป้องกันไม่ให้ใครมาบังคับ หรือเรียกร้องต้องการให้ทนายความเปิดเผยความลับของลูกความของตน ซึ่งในช่วงแรกทนายความเป็นผู้ทรงเอกสิทธิ เป็นการสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจให้กับลูกความว่าสิ่งที่ตนได้ปรึกษาคดีกับทนายความนั้นต้องเป็นความลับ อันเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างทนายความกับลูกความ

หลังจากนั้นเอกสิทธิได้ถูกพัฒนาแปรเปลี่ยนเป็นการคุ้มครองลูกความในเวลาต่อมา โดยมีพื้นฐานของแนวความคิดที่จะให้ความเป็นธรรมแก่ลูกความ ซึ่งแนวความคิดดังกล่าวเป็นแนวความคิดที่ว่าด้วย ความมีเหตุผลที่สามารถรับฟังได้ และมีเหตุอันสมควรที่จะได้รับความคุ้มครอง ซึ่งลูกความมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความคุ้มครอง เอกสิทธิมุ่งเน้นคุ้มครองเสรีภาพในการกระทำของลูกความ คำว่าเสรีภาพในการกระทำของลูกความนั้น หมายถึง ลูกความมีเสรีภาพในการตัดสินใจที่จะกระทำการใดๆ ก็ได้ภายใต้กฎหมาย รวมถึง เสรีภาพในการติดต่อสื่อสาร ในการพูด ในการสนทนา หรือเสรีภาพในการปรึกษาคดีกับทนายความ ซึ่งการปรึกษาคดีก่อให้เกิดความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันระหว่างลูกความกับทนายความ

ในตอนแรก จุดเริ่มต้นของเอกสิทธิ ได้ถูกนำมาใช้คุ้มครองนักกฎหมายทั่วไป ที่ปรึกษาทนายความ หนายความ ต่อมาเอกสิทธิเริ่มเข้ามาคุ้มครองบุคคลที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับทนายความในการปรึกษาคดี เป็นการแบ่งปันความคุ้มครองจากทนายความมาสู่ลูกความ ทำให้ลูกความเป็นผู้ทรงเอกสิทธิเช่นเดียวกันกับทนายความ โดยผลของแนวคิดใหม่ ที่จะให้ความเป็นธรรมแก่ลูกความ ซึ่งศาลมีแนวความคิดที่จะตัดสินคดี โดยในการพิจารณาคดีของศาล การวินิจฉัยพยานหลักฐานต่างๆ ในการยุติข้อพิพาทนั้นจะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตของความมีเหตุผลอันสมควร และความเป็นไปได้ในการคุ้มครองผู้ทรงเอกสิทธิ โดยบุคคลใดจะกล่าวอ้างพยานหลักฐานที่มีเอกสิทธิ พิสูจน์ความผิดของผู้ทรงเอกสิทธินั้นไม่ได้⁷⁵

หลักทั่วไป

เอกสิทธิคุ้มครองความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ เป็นการคุ้มครองข้อเท็จจริงที่ผู้ถูกกล่าวหาได้เปิดเผยรายละเอียดของข้อเท็จจริงให้กับทนายความได้รับทราบ ก่อให้เกิดความไว้วางใจ ในการรักษาความลับของการเปิดเผยข้อเท็จจริง เมื่อผู้ถูกกล่าวหาติดต่อสื่อสารกับทนายความ เอกสิทธิจะคุ้มครองทั้งผู้ถูกกล่าวหาและทนายความ

ดังนั้น เอกสิทธิจะมีการคุ้มครองโดยสมบูรณ์ และเป็นการคุ้มครองที่สมบูรณ์ในความเชื่อว่า การคุ้มครองต้องเด็ดขาด เพื่อที่จะส่งเสริมหรือสนับสนุน ให้ลูกความเปิดเผยข้อเท็จจริงจนหมดสิ้น หากการคุ้มครองไม่เด็ดขาด ย่อมคาดหมายได้ว่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ลูกความในอนาคตได้ และลูกความไม่อาจไว้วางใจหรือพึ่งพานักกฎหมายหรือทนายความได้อีกต่อไป ดังนั้นการกระทำใดๆ ที่เป็นการตัดสิทธิของลูกความในการเปิดเผยข้อเท็จจริง โดยไม่คำนึงถึงความจำเป็นของลูกความในการเปิดเผยข้อเท็จจริงของตนให้กับทนายความได้รับทราบนั้น จะกระทำไม่ได้ เพราะจะต้องคำนึงถึงการดำเนินคดีที่อยู่ในระหว่างกระบวนการพิจารณาคดีในชั้นศาล และในการดำเนินคดีนั้นทนายความจะเป็นผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากลูกความอย่างเป็นทางการในการว่าความ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่ทนายความจะต้องรู้ข้อเท็จจริงทั้งหมด⁷⁶

การสละสิทธิ (Waive of Right)

การติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ โดยหลักแล้วจะต้องเป็นความลับที่ไม่ให้บุคคลอื่นได้ล่วงรู้ความลับในการติดต่อสื่อสาร ดังนั้น ถ้าหากทนายความประพฤติผิดมรรยาททนายความในการปฏิบัติตามหน้าที่ของทนายความแล้วจะมี ประมวลจริยบรรณของทนายความ 2007 (Solicitors' Code of Conduct 2007) บัญญัติแนวทางการปฏิบัติหน้าที่และความประพฤติของทนายความไว้ ซึ่งประมวลจริยบรรณของทนายความ 2007 ในกฎข้อ 4 ได้วาง

⁷⁵ David Drysdale. (1999). *History of the Attorney - Client Privilege*. p. 6.

⁷⁶ Paul R. Rice. (1999). *General Principles of Attorney - Client Privilege*. pp. 5-30.

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรักษาความลับและการเปิดเผยข้อมูลของลูกความของทนายความเอาไว้ โดยกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ว่า ทนายความจะต้องรักษาความลับของลูกความของตน โดยทนายความมีหน้าที่ที่จะไม่เปิดเผยความลับของลูกความ ในการปรึกษาหรือขอคำแนะนำทางกฎหมาย แต่ในกฎข้อ 4 เองก็มีข้อยกเว้นที่ให้ทนายความสามารถเปิดเผยความลับของลูกความของตนได้ แม้ลูกความจะไม่ยินยอมให้เปิดเผยก็ตาม หากทนายความได้รับรู้ว่าลูกความของตนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางอาญา หรือในกรณีที่ทนายความได้รับคำสั่งศาลให้เปิดเผยเอกสารที่เป็นความลับ แม้จะมีเอกสิทธิ์คุ้มกันความลับระหว่างลูกความกับทนายความคุ้มครองอยู่ก็ตาม ถ้าหากว่าเอกสารเหล่านั้นเป็นเอกสารที่ใช้ติดต่อกันเพื่อกระทำความผิดทางอาญา หรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฉ้อโกงแล้วเอกสิทธิ์จะไม่คุ้มครอง หรือในกรณีที่ลูกความของตนยินยอมหรืออนุญาตให้ทนายความเปิดเผยความลับได้ ซึ่งเป็นกรณีที่ลูกความสละเอกสิทธิ์ (Waivers) คุ้มกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ ตามกฎข้อที่ 22 ของประมวลจรรยาบรรณของทนายความ 2007 (Solicitors' Code of Conduct 2007) แต่การสละเอกสิทธิ์ดังกล่าว ลูกความจะต้องมีเจตนาสละเอกสิทธิ์อย่างรู้เรื่อง (Knowingly) และอย่างเข้าใจ (Intelligently) ถึงสิทธิของตน⁷⁷

ในกรณีที่ทนายความเปิดเผยความลับของลูกความของตน โดยลูกความของตนไม่ยินยอมหรือไม่อนุญาตให้เปิดเผยข้อมูล หรือไม่เข้าข้อยกเว้นที่ทนายความจะเปิดเผยความลับของลูกความแล้ว ทนายความจะมีความผิดฐานประพฤติผิดมรรยาททนายความ ตามประมวลจรรยาบรรณของทนายความ 2007 (Solicitors' Code of Conduct 2007) โดยทนายความจะมีโทษตั้งแต่ถูกตักเตือนไปจนถึงถูกเพิกถอนใบอนุญาต ตามความร้ายแรงของการเปิดเผยความลับของลูกความ อีกทั้งทนายความยังมีความรับผิดชอบทั้งในทางแพ่งและในทางอาญา ตาม พ.ร.บ. การคุ้มครองข้อมูล 1998 (The Data Protection Act 1998)⁷⁸ อีกด้วย

การติดต่อสื่อสาร (Communications)

หลักสำคัญของการเป็นความลับในการติดต่อสื่อสาร ที่ลูกความได้เปิดเผยข้อเท็จจริงให้แก่ทนายความ สำหรับวัตถุประสงค์ในความต้องการของการได้มาซึ่งคำแนะนำทางกฎหมาย หรือความช่วยเหลือทางกฎหมาย ทำให้การติดต่อสื่อสารซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารที่มาถึงทนายความ ควรถูกคุ้มครองในสถานะที่มีเอกสิทธิ์ ดังนั้นข้อเท็จจริงหรือข้อมูลที่ถูกส่งถึง

⁷⁷ Solicitors Regulation Authority - Solicitors Code of Conduct 2007. Retrieved January, 19, 2011, from <http://www.sra.org.uk/code-of-conduct>.

⁷⁸ Data Protection Act 1998. Retrieved January, 15, 2011, from <http://www.Legislation.gov.uk/ukpga/1998/29/contents>.

ทนายความสำหรับวัตถุประสงค์ของการได้รับคำแนะนำทางกฎหมายจะถูกคุ้มครองโดยมีเอกสิทธิ์ และเอกสิทธิ์คุ้มครองการติดต่อสื่อสารจากลูกความถึงทนายความ และเป็นการคุ้มครองการติดต่อสื่อสารจากทนายความถึงลูกความด้วย⁷⁹

การรักษาความลับ (Confidentiality)

ความหมายของการเป็นความลับ⁸⁰ มีอยู่ 2 รูปแบบ กล่าวคือ

ประการที่ 1 รูปแบบการรักษาความลับ (The Secrecy Model) เป็นความไว้วางใจที่ผู้ถูกกล่าวหาให้กับทนายความ ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่าสิ่งที่ผู้ถูกกล่าวหาได้พูดคุยกับทนายความจะไม่ถูกเปิดเผย รูปแบบการรักษาความลับเป็นรากฐานของเอกสิทธิ์ที่มีมาตั้งแต่ดั้งเดิม

ประการที่ 2 รูปแบบความเป็นส่วนตัว (The Privacy Model) เป็นการคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหา ในการกำหนดสถานที่และการควบคุมสถานการณ์ในการปรึกษาคณะระหว่างผู้ถูกกล่าวหา กับทนายความ และพร้อมกับการป้องกันบุคคลภายนอกไม่ให้เข้ามาเกี่ยวข้อง รูปแบบของความเป็นส่วนตัว ถูกสร้างขึ้นมาอย่างถูกต้องตามกฎหมายและมีการยอมรับโดยทั่วไป ถึงประโยชน์ในการนำมาใช้คุ้มครองผู้ถูกกล่าวหาของการเป็นความลับในการปรึกษาคณะระหว่างผู้ถูกกล่าวหา กับทนายความ

ข้อยกเว้นของเอกสิทธิ์

กฎเกณฑ์อันเป็นหลักการพื้นฐานของเอกสิทธิ์ก็เพื่อประโยชน์และความสะดวก ในการพูดคุยสนทนาโดยอิสระระหว่างลูกความกับทนายความ แต่เอกสิทธิ์จะไม่ปกป้องถ้าหากว่า หลักการพื้นฐานของเอกสิทธิ์ถูกใช้ไปในทางที่ผิด และการติดต่อสื่อสารที่มีอยู่ในขณะนั้นถูกทำให้ มุ่งไปสู่ความเกี่ยวข้องในการประกอบอาชญากรรม หรือเพื่อการกระทำความผิดแล้ว การติดต่อสื่อสารจะไม่ถูกคุ้มครอง

ดังนั้น กฎหมายยอมรับการปกป้องของเอกสิทธิ์และคุ้มครองในความสัมพันธ์ ระหว่างลูกความกับทนายความที่มีจริยธรรม แต่ถ้าหากว่าลูกความขอคำแนะนำทางกฎหมายพร้อมกับความตั้งใจในการกระทำความผิด ซึ่งการกระทำความผิดต้องเกิดจากวัตถุประสงค์ในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ ความสัมพันธ์ระหว่างลูกความกับทนายความที่ใช้ไปในทางที่ไม่ถูกต้อง ต้องเกิดจากเจตนาที่ไม่สุจริต ส่งผลให้การติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความจะไม่ได้รับความคุ้มครอง⁸¹

⁷⁹ Paul R. Rice. (1999). *Communications Protected by Attorney - Client Privilege*. pp. 7-35.

⁸⁰ Paul R. Rice. (1999). *Confidentiality, Attorney - Client Privilege in The United States*. pp. 7-50.

⁸¹ Paul R. Rice. (1999). *Exceptions to The Attorney - Client Privilege*. pp. 9-25.

ด้วยเหตุนี้ โดยหลักการทั่วไปแล้ว ศาลไม่อาจเข้าไปแทรกแซงการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความได้ เช่นในกรณีของ การค้นในเคหสถาน จะต้องกระทำโดยตำรวจ ขอบหมายจาก Justice of the peace ซึ่งศาลจะออกหมายให้เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อว่าความผิดอาญา serious arrestable offence เกิดขึ้นและพยานหลักฐานที่จะพิสูจน์ความผิดได้ชุกช่อนอยู่ในเคหสถาน นั้น แต่พยานหลักฐานนั้นต้องมีใช้พยานหลักฐานที่เป็นความลับ (PACE มาตรา 8)⁸²

แต่ถ้าหากว่าการติดต่อสื่อสารมุ่งไปสู่ความเกี่ยวข้องในการประกอบ อาชญากรรม หรือเพื่อการกระทำการฉ้อฉลแล้ว เอกสิทธิจะไม่คุ้มครองการติดต่อสื่อสารดังกล่าว และในกรณีนี้หากเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องการค้น เพื่อหาหลักฐานที่เป็นความลับของลูกความกับ ทนายความ ต้องขออนุญาตค้นจาก Circuit Judge และ Circuit Judge จะออกหมายให้ได้ต่อเมื่อได้ สว่นแล้วได้ความว่า

“มีเหตุอันควรเชื่อว่าพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนในคดีความผิด serious arrestable offence ซึ่งเกิดขึ้นอยู่ในบ้านนี้ และถ้าไม่ค้นบ้านก็จะไม่ได้มาซึ่งพยานหลักฐาน ดังกล่าว และการค้นนั้นจะได้มาซึ่งพยานหลักฐานอันเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน” (PACE มาตรา 9-14)⁸³

3.2.3.4 สภาพบังคับ (Sanction) ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความโดยไม่มีความเป็น การเฉพาะตัว

ประการที่หนึ่ง ผลในทางกฎหมายแพ่ง ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่จัดสถานที่ ให้ผู้ถูกกล่าวหาพบกับทนายความเป็นการเฉพาะตัว หากเจ้าหน้าที่ของรัฐจงใจปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ ชอบ ผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิฟ้องเรียกค่าเสียหายจากเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ อาจกล่าวได้ว่าหลักความ รับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ต่อผู้ถูกกล่าวหาในกรณีดังกล่าว เป็นไปตามกฎหมายละเมิด ถือได้ว่าเจ้าหน้าที่ ตำรวจกระทำความผิดฐานละเมิดสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว หากเกิด ความเสียหายแก่ผู้ถูกกล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิฟ้องเจ้าหน้าที่ตำรวจให้รับผิดชอบในความเสียหายทาง ละเมิด ตามพระราชบัญญัติตำรวจ 1997 (The Police Act 1997)⁸⁴

ประการที่สอง ผลในทางกฎหมายอาญา หากเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่จัดสถานที่ให้ผู้ ถูกกล่าวหาพบกับทนายความเป็นการเฉพาะตัว เจ้าหน้าที่ของรัฐจะมีความรับผิดชอบทางอาญา ตาม

⁸² ณรงค์ ใจหาญ และคณะ ก เล่มเดิม. หน้า 51.

⁸³ แหล่งเดิม.

⁸⁴ Police Act 1997. Retrieved January, 15, 2011, from

พระราชบัญญัติตำรวจ 1997 (The Police Act 1997)⁸⁵ ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจได้กระทำการฝ่าฝืน Codes of Practice

⁸⁵ Police Act 1997. Retrieved January, 15, 2011, from <http://www.Legislation.gov.uk/ukpga/1997/50/contents>.